ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ Ν.3691/2008.

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ

του

ΤΣΟΜΠΑΝΗ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ AUD 72/12

Επιβλέπων Καθηγητής:: ΓΚΙΝΟΓΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Νοέμβριος 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 6

1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ-ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ 8

1.1 Ορισμός – Γενικά στοιχεία…….. 8

1.2 Νομιμοποίηση παράνομου - εγκληματικού προϊόντος από φοροδιαφυγή.. 9

1.3 Στάδια νομιμοποίησης……. 10

1.4 Βασικές Τεχνικές Νομιμοποίησης Εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες…….. 15

2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ 21

2.1 Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο…… 21

2.2 Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο……. 23

3. ΝΟΜΟΣ 3691/2008 27

3.1 Βασικές επιδιώξεις……... 27

3.2 Σχέση μεταξύ Ξ.Χ και Χ.Τ…….. 28

3.3 Νέες εθνικές διατάξεις……. 29

3.4 Αντικείμενο και Βασικά Αδικήματα…… 31

3.5 Υπόχρεα Πρόσωπα…….. 32

3.6 Αρμόδιες Αρχές…… 35

3.7 Αρμοδιότητες Εποπτικών Αρχών…… 37

3.8 Κεντρική Συντονιστική Αρχή και Επιτροπές…….. 39

3.8.1 Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης…….. 39

3.8.2 Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή 43

3.8.3 Επιτροπή επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του Ξ.Χ και της Χ.Τ……... 45

3.8.4 Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και της Χ.Τ…… 46

3.8.5 Επιτροπή δικηγόρων…….. 47

3.9 Απαιτήσεις του Νόμου……. 48

3.9.1 Δέουσας επιμέλειας ως προς το πρόσωπο του πελάτη…….. 48

3.9.2 Χρόνος εφαρμογής δέουσας επιμέλειας…… 50

3.9.3 Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη…… 52

3.9.4 Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον Πελάτη…….. 54

3.9.5 Υποχρεώσεις αναφοράς και απαγόρευσης γνωστοποίησης…….. 57

3.9.6 Φύλαξη Αρχείων και Στοιχείων…… 58

3.9.7 Εφαρμογή διαδικασιών και συστημάτων…….. 59

3.9.8 Συλλογή, τήρηση και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων από δημόσιες αρχές……. 60

3.9.9 Κατάρτιση – Εκπαίδευση…….. 61

3.9.10 Αρμόδια στελέχη – Υποχρεώσεις χρηματοπιστωτικών ομίλων……. 61

4. ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ 63

4.1 Ποινικές Κυρώσεις…….. 63

4.2 Δήμευση περιουσιακών στοιχείων…….. 64

4.3 Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακού στοιχείου……. 65

4.4 Αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου…… 66

4.5 Επιβαλλόμενες κυρώσεις από διεθνείς οργανισμούς…….. 67

4.6 Ευθύνη Νομικών Προσώπων…….. 68

4.7 Διοικητικές Κυρώσεις…….. 70

5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 72

5.1 Ελεγκτική……. 72

5.1.1 Έννοια…… 72

5.1.2 Είδη ελέγχων……. 73

5.1.3 Έλεγχος από τις τράπεζες…….. 73

5.2 Ενδείξεις συναλλαγών – δραστηριοτήτων ασυνήθων ή ύποπτων……... 77

5.3 Φορολογικός έλεγχος …….. 80

5.3.1 Έννοια – Σκοπός Φορολογικού Ελέγχου……... 81

5.3.2 Όργανα Φορολογικού Ελέγχου…….. 81

5.4 Διακρίσεις φορολογικού Ελέγχου…… 81

5.4.1 Είδος – μορφή…… 81

5.4.2 Φορολογικό Αντικείμενο……... 81

5.5 Εξουσίες Φορολογικής Διοίκησης……... 82

5.6 Πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία…….. 82

5.7 Τεχνικές Ελέγχου……. 83

5.7.1 Εφαρμογή τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων……. 84

5.7.2 Περιεχόμενο – Ενέργειες Έμμεσων τεχνικών – Έννοιες……... 84

5.7.3 Παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων…….…….. 90

5.8 Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα – προσδιορισμός του φόρου... 92

ΕΠΙΛΟΓΟΣ 94

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ 96

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί διπλωματική εργασία για την ολοκλήρωση του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών στην εφαρμοσμένη λογιστική και ελεγκτική του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Το θέμα πραγματεύεται τη νομιμοποίηση και φορολόγηση των εσόδων που δημιουργούνται από παράνομες δραστηριότητες, ο προσδιορισμός και η ανεύρεση των οποίων είναι ιδιαίτερα δύσκολος και απαιτεί την συγχρονισμένη λειτουργία πολλών αρχών. Ακόμη γίνεται μία αναλυτική προσέγγιση στο θεσμικό πλαίσιο, ειδικότερα στο Νόμο 3691/2008, όπως αυτός τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με μια σειρά μεταγενέστερων νόμων με τελευταία κωδικοποίηση μετά τον νόμο 4174/2013.

Με τον Νόμο 3691/2008 γίνεται μια μεγάλη προσπάθεια ώστε να θωρακιστεί το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο, ο κυρίαρχος δε στόχος είναι η καταστολή και αποφυγή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες.

Τα κεφάλαια της παρούσας εργασίας είναι τα εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια ανάλυση της έννοιας της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα βασικά αδικήματα, αναλύονται τα στάδια της νομιμοποίησης και τέλος γίνεται μια εκτενής αναφορά στις βασικές τεχνικές νομιμοποίησης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται τόσο το διεθνές όσο και το εθνικό πλαίσιο σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια παρουσίαση των βασικότερων άρθρων του νόμου 3691/2008, παρουσιάζονται τα αδικήματα που ορίζει ο νόμος, τα υπόχρεα πρόσωπα, οι εποπτικές αρχές και αναλύονται οι απαιτήσεις του.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά τόσο στις ποινικές κυρώσεις όσο και στις διοικητικές κυρώσεις σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, καθώς επίσης και στις κυρώσεις που επιβάλλονται από διεθνείς οργανισμούς.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα είδη του ελέγχου και αναλύεται εκτενώς η έννοια του φορολογικού ελέγχου, ο σκοπός και τα αρμόδια όργανα που τον διενεργούν. Επίσης γίνεται μια εκτενής αναφορά στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου οι οποίες

χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση ώστε να προσδιοριστεί το ύψος των εσόδων που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες και ο τρόπος φορολόγησης.

Στο παρόν πόνημα έγινε προσπάθεια να παρουσιαστεί το φαινόμενο της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες το οποίο στις μέρες μας πήρε τεράστιες διαστάσεις. Επιχειρήθηκε να καταγραφεί το πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Νόμο 3691/2008 για όλα τα πρόσωπα και ιδιαίτερα για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Επίσης έγινε προσπάθεια να αναλυθούν οι ελεγκτικές διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την αποτροπή και την καταστολή του «ξεπλύματος μαύρου χρήματος» αλλά και για τον προσδιορισμό και την φορολόγηση αυτών.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή Κ. Γκίνογλου Δημήτριο για την καθοδήγηση, την αμέριστη συμπαράσταση και την βοήθεια που μου πρόσφερε.

1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ – ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Η μεγάλη εξέλιξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η συναλλαγές μέσω του διαδικτύου, η εκτός συνόρων επέκταση των επιχειρήσεων, η ευκολότερη μετακίνηση των ανθρώπων και η παγκόσμια διακίνηση κεφαλαίων συνέβαλαν στην διαμόρφωση νέων παράνομων – εγκληματικών δραστηριοτήτων.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει να κάνει κυρίως με μορφές βαριάς εγκληματικότητας, όσοι ασχολούνται με αυτήν είναι πρόσωπα με μεγάλη γνώση του αντικειμένου, βρίσκονται συνήθως σε ένα γενικότερο φάσμα διαπλοκής, έχουν μεγάλες διασυνδέσεις και για τον λόγο αυτό ο προσδιορισμός τους και η δίωξή τους καθίσταται πολύ δύσκολη.

1.1 Ορισμός – Γενικά στοιχεία

Με τον όρο «Ξέπλυμα Χρήματος» νοείται η νομιμοποίηση μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος των εσόδων που προέρχονται από «εγκληματική δραστηριότητα»[1]

Επίσης η «Προεδρική Επιτροπή για το Οργανωμένο Έγκλημα των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής» (President’s Commission on Organised Crime – 1986) αναφέρει:

«Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές – παράνομες δραστηριότητες είναι η διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιο τρόπο ώστε η προέλευση τους να εμφανίζεται νόμιμη.»

Παρόλο που δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των ειδικών, μπορεί ευλόγως να θεωρηθεί ότι η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές – παράνομες ενέργειες περικλείει όλες εκείνες τις δραστηριότητες που ως στόχο έχουν να αποκρύψουν την παράνομη προέλευση κεφαλαίων και να τους δώσουν μια επίφαση νομιμότητας προκειμένου να διευκολυνθεί η μετέπειτα επανεπένδυσή τους στη νόμιμη οικονομία. Στην πραγματικότητα, το φαινόμενο παρουσιάζει χαρακτηριστικά που διαφεύγουν της παρατήρησης, και αυτό οφείλεται, αφενός, στη δυσκολία να υπολογιστούν οι χρηματοοικονομικές ροές οι οποίες, έχοντας παράνομο χαρακτήρα, παραμένουν σε μεγάλο βαθμό κρυφές και, αφετέρου, στην αυξανόμενη

[1] Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας α.ε,1998

πολυπλοκότητα και διαφάνεια των τεχνικών νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο υποστήριζε ήδη από το 1996 ότι οι ροές παράνομου χρήματος σε παγκόσμια κλίμακα κυμαίνονταν μεταξύ 2% και 5% του τότε παγκόσμιου ΑΕΠ.

Πιο πρόσφατα, το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC) υποστηρίζει ότι, εάν σε παγκόσμιο επίπεδο τα έσοδα από εγκληματικές ενέργειες ανέρχονται σε περίπου 3,6% του παγκόσμιου ΑΕΠ (δηλαδή περίπου 2.100 δισεκατομμύρια δολάρια το 2009), σήμερα οι ροές των χρημάτων από εγκληματικές ενέργειες που νομιμοποιήθηκαν κυμαίνονται γύρω στο 2,7% του παγκόσμιου ΑΕΠ (δηλαδή περίπου 1.600 δισεκατομμύρια δολάρια το 2009). Πρόκειται για ανησυχητικά στοιχεία, εάν σκεφτεί κανείς ότι ισοδυναμούν με πόρους που έχουν αντιστοίχως αφαιρεθεί από την οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία των πολιτών.

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες συνδέεται με τις συνήθεις δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος (λαθρεμπόριο ναρκωτικών, όπλων, ανθρώπων, προϊόντων, εκβιασμοί κ.λπ.), συχνά όμως έχει άμεση συνάφεια με τη διαφθορά, τη **φοροδιαφυγή και τη φοροαπαλλαγή**.[2]

Επισημαίνεται δε ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο επηρεάζει όλες τις χώρες σε ποικιλία βαθμίδων. Από την ίδια τη φύση του είναι μια κρυμμένη δραστηριότητα και, επομένως, το μέγεθος του προβλήματος και το ποσό των εισοδημάτων από εγκληματική δραστηριότητα που παράγεται κάθε χρόνο τοπικά ή παγκόσμια είναι αδύνατο να μετρηθεί με ακρίβεια. Εν τούτοις, αποτυχία στην παρεμπόδιση και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επιτρέπει στους εγκληματίες να επωφελούνται από τις πράξεις τους, κάνοντας έτσι το έγκλημα μια πιο ελκυστική δουλειά.[3]

1.2 Νομιμοποίηση παράνομου - εγκληματικού προϊόντος από φοροδιαφυγή

---

[2] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ειδική επιτροπή για το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικέ ς ενέργειες. Εισηγητής Salvatore Iacolino

[3] Οδηγία προς τα μέλη του ΣΕΛΚ , Δεκέμβρης 2011

Σύμφωνα με την γενική ρήτρα που προβλέπεται στην Οδηγία 2005/60 η οποία έχει περιληφθεί και στον ισχύοντα Νόμο περί νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες ορίζεται:

«ως "σοβαρά εγκλήματα" νοούνται τουλάχιστον:

… στ) όλα τα αδικήματα που τιμωρούνται με ποινή στερητική της ελευθερίας ή μέτρο ασφαλείας μέγιστης διάρκειας άνω του έτους, ή όσον αφορά τα κράτη εκείνα που έχουν ελάχιστο κατώτατο όριο για τα αδικήματα στο νομικό σύστημά τους, όλα τα αδικήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας ελάχιστης διάρκειας τουλάχιστον έξι μηνών».

Έτσι εύκολα γίνεται αντιληπτό πως εάν το όριο αυτό συνδυαστεί με τις ιδιαίτερα αυστηρές ποινές που προβλέπονται από την φορολογική νομοθεσία διευρύνεται ιδιαίτερα η βάση των φορολογικών παραβάσεων που συνιστούν νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Το αδίκημα του ξεπλύματος χρήματος διαπράττεται στην περίπτωση της φοροδιαφυγής κατά την τέλεση της (π.χ. υποβολή ανακριβούς δήλωσης φόρου εισοδήματος ή άλλων φόρων, μη απόδοση ΦΠΑ κλπ)

Δεν προαπαιτείται δηλαδή εν προκειμένω το στάδιο της «τοποθέτησης» του οφέλους από τη φοροδιαφυγή (π.χ. στο τραπεζικό σύστημα, την κεφαλαιαγορά, την αγορά ακινήτων ή ειδών υψηλής αξίας κλπ) [4]

1.3 Στάδια νομιμοποίησης

Οι συναλλαγές που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες αποτελούνται συνήθως από τρία στάδια: [5]

---

[4] Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Εισήγηση για επιμόρφωση μέσω του σχετικού προγράμματος της Ομάδας Δράσης για την Ελλάδα (TFGR), Θ. Αντωνίου, Δ Γκέκας , Ιανουάριος 2013.

[5] Πολυχρόνης Π.Τσιρίδης , «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (ν.3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

α) την τοποθέτηση *(placement)* στο χρηματοπιστωτικό σύστημα των κεφαλαίων (συνήθως ρευστών) που προέρχονται από εγκληματικές ενέργειες.

Ενδεικτικά χαρακτηριστικά αποτελούν τα παρακάτω:

● Κατάτμηση συναλλαγών σε μικρά χρηματικά ποσά,
● Κατάθεση χαρτονομισμάτων μικρής αξίας σε τραπεζικούς λογαριασμούς,
● Μετατροπή μετρητών σε επιταγές – εμβάσματα,
● Ξεκίνημα ενός πολύπλοκου ιστού σύνθετων συναλλαγών.

Στόχος του πρώτου σταδίου καθίσταται η εισροή των κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα χωρίς την δημιουργία ενδείξεων ή υποψιών σχετικά με την εγκληματική –παράνομη προέλευσή τους.

β) την διαστρωμάτωση *(layering)* της παράνομης προέλευσης των κεφαλαίων μέσω διαφόρων μεθόδων. Στο στάδιο αυτό επιχειρείται μια σειρά μετατροπών ή μεταφορών προκειμένου να απομακρυνθούν τα κεφάλαια από την πηγή τους και να «συσκοτιστεί» η προέλευση τους.

Ενδεικτικά χαρακτηριστικά αποτελούν τα παρακάτω:

● Αγορά ή / και πώληση καταθετικών ή επενδυτικών προϊόντων,
● Δικτύωση ποσών μέσα από μια σειρά λογαριασμών σε διάφορες τράπεζες,
● Διασκορπισμός χρημάτων μέσα από μεταφορές με την πρόφαση πληρωμής υπηρεσιών ή προϊόντων (π.χ υποτιθέμενες αγορές / εισαγωγές αγαθών),
● Πολύπλοκες και αλλεπάλληλες συναλλαγές που δημιουργούν δυσκολία στη διερεύνηση της πορείας των χρημάτων.

Στόχος του δευτέρου σταδίου καθίσταται η απομάκρυνση από την πηγή του εγκλήματος και τον πραγματικό δικαιούχο, καθώς και η απόκρυψη της πραγματικής προέλευσης των χρημάτων με την εξαφάνιση των ιχνών.

γ) την ενσωμάτωση *(integration)* των κεφαλαίων τα οποία, αφού έχουν απαλλαγεί από κάθε προηγούμενη σύνδεσή τους με εγκληματικές ενέργειες, εισέρχονται εκ νέου στο κανονικό οικονομικό κύκλωμα.

Οι πιο σύγχρονες τεχνικές νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες χρησιμοποιούν κυρίως τις τράπεζες και τα λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (ασφαλιστικές εταιρείες, υπηρεσίες ανταλλαγής συναλλάγματος και μεταφοράς χρημάτων, χρηματοπιστωτικούς διαμεσολαβητές κ.λπ.), αξιοποιώντας συχνά τα οφέλη που προκύπτουν από τις επενδύσεις σε φορολογικούς παραδείσους και/ή σε χώρες που χαρακτηρίζονται από αυστηρό τραπεζικό απόρρητο.

Άκρως εξελιγμένες είναι, ειδικότερα, οι τεχνικές νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές ενέργειες που εκμεταλλεύονται τις δυνατότητες που τους προσφέρουν οι διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές, στις οποίες οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται καθημερινά έχουν τόσο υψηλή αξία ώστε οι δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες – παρόλο που επαναλαμβάνονται πολλές φορές τη μέρα και σε περισσότερες αγορές – μπορούν κάλλιστα να περάσουν απαρατήρητες.

Στην πραγματικότητα, όπως είναι δυνατόν να νομιμοποιήσει κανείς παράνομα κεφάλαια, εξίσου δυνατόν είναι να βασιστεί στη συνεργασία (εκούσια ή ακούσια) τραπεζών, ασφαλιστικών εταιρειών, χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών και διαφόρων άλλων κατηγοριών επαγγελματιών. Ωστόσο, αφενός είναι αναγκαίο να αποτραπεί η εκ μέρους των εγκληματικών οργανώσεων χρήση νόμιμων οικονομικών μηχανισμών για την εξυπηρέτηση των δικών τους παράνομων σκοπών αφετέρου, είναι απαραίτητη η καταπολέμηση διαφόρων μορφών συνενοχής «διευθυντικών στελεχών» με καθοριστικό ρόλο στις δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες.

Οι επαγγελματίες στους ενδιαφερόμενους τομείς πρέπει να υποχρεούνται να επιδεικνύουν αυστηρά τη δέουσα επιμέλεια απέναντι στους πελάτες αλλά και τους υπαλλήλους τους, καθώς και σε όλα τα άτομα με τα οποία έχουν επιχειρηματικές σχέσεις (προμηθευτές, εξωτερικοί συνεργάτες), ώστε να περιοριστεί κάθε κίνδυνος εγκληματικής διείσδυσης.

Σύμφωνα με μελέτη που εκπονήθηκε κατ' εντολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο αριθμός των αναφορών που υποβάλλονται στο μεγαλύτερο μέρος τους από μη χρηματοπιστωτικούς φορείς των κρατών μελών είναι πολύ χαμηλός. Ως εκ τούτου, προτείνεται η ενίσχυση των μηχανισμών αναφοράς ύποπτων συναλλαγών, μεταξύ άλλων και μέσω της θέσπισης κωδίκων δεοντολογίας και αυτορρύθμισης για τα ενδιαφερόμενα επαγγέλματα.

Θεωρείται επίσης ότι έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για μια εξέταση της χρήσης νέων μεθόδων πληρωμών (προπληρωμένες κάρτες, πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες, ηλεκτρονικές τραπεζικές υπηρεσίες κ.λπ.), προκειμένου να περιοριστούν οι κίνδυνοι καταχρήσεων που συνδέονται με τα χαρακτηριστικά εικονικότητας και ανωνυμίας και, ομοίως, με περιορισμένη χρήση μετρητών και άλλων ανώνυμων μέσων πληρωμής που καθιστούν πιο περίπλοκο τον εντοπισμό των συναλλαγών.

Ειδικότερα, μπορούν να περιοριστούν οι δυνατότητες και οι λειτουργίες των προπληρωμένων καρτών (μέσω μηχανισμών επαλήθευσης της ταυτότητας των δικαιούχων και σύνδεσης των καρτών με τραπεζικό λογαριασμό, μέσω της επιβολής ορίων στα ποσά, στη συχνότητα των συναλλαγών, στον επιτρεπόμενο αριθμό καρτών που μπορεί να έχει κάποιος στην κατοχή του). Ταυτόχρονα, θα μπορούσε να γίνει χρήση των νέων τεχνολογιών πληρωμής, ώστε να αντιμετωπιστεί η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες. Επομένως, πρέπει να ενθαρρυνθεί η χρήση πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών, στον βαθμό που ανταποκρίνονται στην ανάγκη αντιμετώπισης της ανωνυμίας, μέσω της απαραίτητης σύνδεσης με τραπεζικό λογαριασμό.

Υπενθυμίζεται σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες, τραπεζών και χρηματοδότησης, ότι οι κανόνες που ισχύουν σε πολλές αίθουσες παιγνίων οδηγούν, με εξαιρετική ευκολία και ανωνυμία, στην επιστροφή «καθαρού» χρήματος μετά την είσοδό του στα μηχανήματα ως «βρώμικο» χρήμα. Πρόκειται για μια δυνατότητα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες η οποία ισχύει, σε ανησυχητικό βαθμό, και για τα τυχερά παιχνίδια μέσω διαδικτύου και, ως εκ τούτου, θα ήταν σκόπιμο να υπάρχει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο αναφοράς, εναρμονισμένο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στον τομέα των τυχερών παιχνιδιών, καθώς επίσης σχετικές άδειες και έλεγχοι.

Διερευνάται επίσης το ζήτημα της ανιχνευσιμότητας των μετρητών, με ιδιαίτερη αναφορά στην παράνομη πρακτική της «υλικής» διασυνοριακής μεταφοράς χρηματικών ποσών μέσω ταχυδρομικών υπηρεσιών. Σε γενικές γραμμές, τα υψηλά επίπεδα διαφάνειας – τόσο στις χρηματοπιστωτικές αγορές όσο και στον τραπεζικό τομέα – και η ενίσχυση των μηχανισμών υποβολής αναφορών για ύποπτες συναλλαγές αποτελούν προϋπόθεση για μια ουσιαστική προστασία της σταθερότητας των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών συστημάτων.

Επομένως, είναι αναγκαίο να δοθεί έμφαση στην ποινικοποίηση της λεγόμενης αυτονομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες, δηλαδή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες από τον ίδιο τον δράστη ο οποίος έχει εξασφαλίσει έσοδα μέσω της νομιμοποίησης.

Στην πραγματικότητα, η εν λόγω συμπεριφορά συχνά θεωρείται μη αξιόποινο *post factum*, επειδή έχει καθαρά επικουρική λειτουργία ως προς το βασικό αδίκημα που επιτρέπει την εξασφάλιση κέρδους. Στην πραγματικότητα, κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στην πραγματική δυναμική του οργανωμένου εγκλήματος, για το οποίο κάθε δραστηριότητα – από τη στρατολόγηση συνεργατών μέχρι τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες – έχει πάντα ως στόχο την εδραίωση της ισχύος του και την αποκόμιση κέρδους. Είναι αναγκαία, ως εκ τούτου, η δυνατότητα καταδίκης κάθε είδους εγκληματικής συμπεριφοράς.

Συχνά, οι δραστηριότητες της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες προβλέπουν τριμερείς μηχανισμούς από ή προς φορολογικούς παραδείσους. Επομένως, επιβάλλονται μέτρα για την εξασφάλιση ελάχιστων κανόνων χρηστής διακυβέρνησης στον τομέα της φορολογίας και ιδιαίτερα στα νομικά συστήματα που προβλέπουν ευμενή φορολογική μεταχείριση, κυρίως μέσω κοινών πρωτοβουλιών των κρατών μελών όσον αφορά τις σχέσεις τους με τρίτες χώρες που έχουν χαρακτήρα φορολογικού παραδείσου.

Σε σχετική έρευνα για τη σχέση μεταξύ νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες, φορολογικών παραδείσων και φοροδιαφυγής, καταδείχτηκε πώς οι πολιτικές καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες και η καταπολέμηση του οικονομικού εγκλήματος μπορούν να συμβάλουν από κοινού στον περιορισμό των εν λόγω εγκληματικών φαινομένων, όπως στην περίπτωση ελέγχου της μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων σε φορολογικούς παραδείσους, θεωρώντας τις συναλλαγές αυτού του είδους ως βασικό αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες.

Προτείνεται δε η δημιουργία ενός κοινού πλαισίου καταπολέμησης εγκλημάτων όπως η φοροδιαφυγή, τα οικονομικά εγκλήματα, το οργανωμένο έγκλημα και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες - εγκληματικές ενέργειες τα οποία – παρά τη διαφορετική φύση και τα διαφορετικά νομικά τους χαρακτηριστικά– θα μπορούσαν να επωφεληθούν από κοινά μέσα αστυνομικών ερευνών και ενεργειών, υποστηριζόμενα από συνεπείς διεθνείς συνθήκες με τρίτες χώρες.

Τέλος, μεταξύ των πιθανών μέσων αντιμετώπισης αναφέρεται η πρόσφατη εξέλιξη σχετικά με την υλοποίησης μιας τραπεζικής ένωσης, κυρίως μέσω της ανάθεσης στην Ευρωπαϊκή

Κεντρική Τράπεζα νέων ειδικών αρμοδιοτήτων στον τομέα της προληπτικής εποπτείας των μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων των κρατών μελών.[6]

1.4 Βασικές Τεχνικές Νομιμοποίησης Εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες.

Τα διάφορα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν σκοπό την νομιμοποίηση εσόδων που αποκτούν από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες χρησιμοποιούν διάφορες τεχνικές και πολύπλοκες συναλλαγές για να καλύψουν τις προέλευση των εισοδημάτων αυτών αλλά και για να αποφύγουν τις ποινικές και διοικητικές κυρώσεις.

Ως κυριότερες τεχνικές μπορούν να αναφερθούν οι ακόλουθες:

Τεχνική	**Παρατηρήσεις**
Αγορά χρυσού και Πολύτιμων λίθων	Συχνά τα αγαθά αυτά εξάγονται σε άλλες χώρες για να πουληθούν νόμιμα. Η υποχρέωση δήλωσης των στοιχείων σχετικά με την εξαγωγή τους μπορεί να παρακαμφθεί, εάν οι ποσότητες διαιρεθούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπερβαίνουν το ελάχιστο απαιτούμενο όριο.
Ψεύτικη δίκη	Για παράδειγμα, δύο εταιρείες με εγκληματικές δραστηριότητες, η μία στρεφόμενη κατά της άλλης με την αιτιολογία της υποτιθέμενης αθέτησης σύμβασης, συνοδευόμενης από απαίτηση αποζημίωσης. Είτε η υπόθεση καταλήξει σε καταδίκη, είτε επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ των μερών, η εναγόμενη εταιρεία συμφωνεί με τις απαιτήσεις της ενάγουσας εταιρείας. Συνεπώς, η μεταφορά κεφαλαίων ως αποζημίωση θα έχει μια επίφαση νομιμότητας.

[6] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ειδική επιτροπή για το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικέ ς ενέργειες. Εισηγητής Salvatore Iacolino

Ψεύτικη νίκη σε παιχνίδι	Η τεχνική αυτή μπορεί να εφαρμοστεί μέσα από την απλή μετατροπή των μετρητών σε μάρκες καζίνου και, εν συνεχεία, τη μετατροπή τους εκ νέου σε μετρητά αφού ο δράστης έχει παίξει λίγο ή καθόλου (και συχνά οι τυχόν απώλειες είναι περιορισμένες ή αποκαθίστανται με τη βοήθεια κρουπιέρηδων). Η εξάπλωση των διαδικτυακών καζίνο αυξάνει την πιθανότητα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και μειώνει τους κινδύνους εντοπισμού, όχι μόνο λόγω της άυλης φύσης των εν λόγω καζίνων, αλλά και λόγω των τεχνικών απόκρυψης των συστημάτων εξυπηρέτησης (server) που τα φιλοξενούν, καθώς επίσης λόγω της οθόνης με τους εικονικούς λογαριασμούς στους οποίους πρέπει να κατατεθούν τα ποσά που θέλει κανείς να παίξει (οι λεγόμενοι *poker account).*
Ψευδείς δημοπρασίες	Οι ενδιαφερόμενοι αποφασίζουν να πουλήσουν σε δημοπρασία κάποιο έργο τέχνης η προέλευση του οποίου δεν μπορεί εύκολα να προσδιοριστεί, έχοντας προηγουμένως μεταφέρει το παράνομο ποσό που θέλουν να νομιμοποιήσουν σε κάποιο πρόσωπο με εικονικές ιδιότητες, το οποίο θα αγοράσει το εν λόγω αντικείμενο έναντι του ποσού που του έχει δοθεί. Τα αρχικώς παράνομα κεφάλαια νομιμοποιούνται ως αποτέλεσμα της πώλησης.
Πλαστά τιμολόγια	Η έκδοση τιμολογίων για εικονικές υπηρεσίες ή έναντι αξίας μικρότερης από τη δηλωθείσα επιτρέπει σε μια εταιρεία να δικαιολογήσει τα ποσά που έχει στους τραπεζικούς της λογαριασμούς, νομιμοποιώντας τα.
Hawala	Η λέξη στα αραβικά σημαίνει «ανταλλαγή» ή «μεταφορά» και στα χίντι «εμπιστοσύνη» και πρόκειται για ένα άτυπο σύστημα μεταφοράς χρημάτων, διαδεδομένο σε ορισμένες κοινότητες. Ο ενδιαφερόμενος δίνει σε κάποιον μεσάζοντα ένα ποσό το

	οποίο θα μεταφερθεί σε κάποιον δικαιούχο που διαμένει αλλού, συνήθως στο εξωτερικό. Στη συνέχεια, ο μεσάζων απευθύνεται σε κάποιον ομόλογό του που δραστηριοποιείται στην πόλη προορισμού, ζητώντας του να επιστρέψει το εν λόγω ποσό στον παραλήπτη του, ενώ παράλληλα δεσμεύεται να εξοφλήσει την οφειλή αργότερα. Λόγω του ότι αυτοί οι μεσάζοντες δεν ανταλλάσσουν μεταξύ τους, αλλά ούτε και με τους πελάτες τους, τίτλους ή αποδείξεις, οι συναλλαγές βασίζονται κυρίως στην εμπιστοσύνη.
Loanback ή πολιτική Δανεισμού	Ο ενδιαφερόμενος παίρνει δάνειο από την τράπεζα για ένα συγκεκριμένο ποσό και παράλληλα δίνει εγγύηση γι' αυτό με ποσό ίσης αξίας από άλλη τράπεζα, η οποία συνήθως βρίσκεται σε κάποια off-shore τοποθεσία. Μετά την αδυναμία αποπληρωμής του δανείου, η δεύτερη τράπεζα καταβάλλει στην πρώτη την εγγύηση, πραγματοποιώντας με τον τρόπο αυτό μια φαινομενικά νόμιμη μεταφορά κεφαλαίων.
Ενέγγυα πίστωση	Η πρακτική αυτή, χαρακτηριστική του διεθνούς εμπορίου, ως στόχο έχει να μειώσει τον κίνδυνο που συνδέεται με την αποτυχία ή την καθυστέρηση εκπλήρωσης των υποχρεώσεων των συμβαλλόμενων μερών. Ο πωλητής μπορεί να επικαλεστεί το γεγονός ότι, εάν τηρήσει όλους τους όρους της πίστωσης, θα του καταβληθεί το ποσό από την τράπεζα, και την ίδια στιγμή ο αγοραστής έχει τη βεβαιότητα ότι η τράπεζά του θα πληρώσει μόνο με την προσκόμιση εγγράφων που αποδεικνύουν ότι η παράδοση έλαβε χώρα κατά τον προκαθορισμένο τρόπο και χρόνο. Δεδομένου ότι οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να ελέγχουν ότι τα έγγραφα παράδοσης συμφωνούν με τους όρους της σύμβασης όχι όμως και ότι τα εν λόγω έγγραφα αντιστοιχούν σε πραγματική παράδοση, η ενέγγυα πίστωση ενδείκνυται για καταχρήσεις εκ μέρους εγκληματικών οργανώσεων, οι οποίες μπορούν με τον τρόπο αυτό να

	μεταφέρουν χρηματικά ποσά εν είδει παράδοσης αγαθών.
Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες «κατ' οίκον» ή μέσω κούριερ	Ο ενδιαφερόμενος ιδρύει μια εικονική εταιρεία σε άλλη χώρα και ανοίγει έναν τραπεζικό λογαριασμό στο όνομα της εν λόγω εταιρείας. Η τράπεζα (αναγκαστικά εν γνώσει της) στέλνει έναν από τους κούριερ με τους οποίους συνεργάζεται (κι αυτός αναγκαστικά εν γνώσει του) στο άτομο που νομιμοποιεί έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες, προκειμένου να παραλάβει τα χρήματα που θα νομιμοποιηθούν. Μόλις ο κούριερ παραλάβει τα χρήματα, ενημερώνει την τράπεζα, η οποία προχωρά σε μεταφορά ίσου ποσού στον λογαριασμό της εικονικής εταιρείας, αφαιρώντας την προμήθεια του κούριερ.
Κατάθεση σε πιστωτικό ίδρυμα και επακόλουθη ανάληψη	Συχνά, για να μην γίνουν αντιληπτά πολύ μεγάλα ποσά, χωρίζονται οι καταθέσεις σε ποσά μικρής αξίας (το λεγόμενο *smurfing*).
Εμπορικά καταστήματα «βιτρίνες»	Για ένα πρώτο «ξέπλυμα» παράνομου χρήματος, οι τραπεζικές καταθέσεις πραγματοποιούνται μέσω εικονικών εταιρειών ή εμπορικών επιχειρήσεων (των λεγόμενων *front companies*) οι οποίες συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με κάποια εγκληματική οργάνωση και διαθέτουν μετρητά λόγω της δραστηριότητάς τους (εστιατόρια, κινηματογράφοι, σούπερ μάρκετ, καζίνο κ.λπ.): με τον τρόπο αυτό, υπάρχει ανάμειξη νόμιμων και παράνομων εσόδων, καθιστώντας ως εκ τούτου αδύνατο τον εντοπισμό της προέλευσης των ποσών που έχουν κατατεθεί.
Η μέθοδος Jurado	Τα έσοδα από το λαθρεμπόριο νομιμοποιούνται μέσω επαναλαμβανόμενων καταθέσεων σε λογαριασμούς διαφόρων προσώπων με εικονικές ιδιότητες σε διαφορετικές χώρες και στη συνέχεια μεταφέρονται στη χώρα προορισμού προκειμένου να χρηματοδοτήσουν φαινομενικά νόμιμες δραστηριότητες, όπως κατασκευαστικές εταιρείες ή φαρμακεία, μέσω μιας διαδικασίας «ξεπλύματος» του βρώμικου χρήματος.

Κινέζικα κουτιά	Το *stellage* είναι μια σύμβαση επιχορήγησης με βάση την οποία ο αγοραστής, με την καταβολή ενός ποσού ως ασφάλιστρου, διατηρεί το δικαίωμα να αποφασίσει εάν θα πουλήσει (η επονομαζόμενη επιλογή *put*) ή θα αγοράσει (η επονομαζόμενη επιλογή *call*), σε προκαθορισμένη τιμή και προκαθορισμένη ημερομηνία, μια συγκεκριμένη ποσότητα τίτλων. Η σύμβαση *stellage* παραχωρείται έναντι αντιτίμου. Ακόμα και αν, κατά τη λήξη ισχύος της σύμβασης, η συναλλαγή πρέπει να ολοκληρωθεί με μικρές απώλειες για αυτόν που νομιμοποιεί παράνομα έσοδα, το ποσό που εισπράχθηκε ως αντάλλαγμα για την παραχώρηση του *stellage* θα καταβληθεί επισήμως από τον διαχειριστή της αγοράς των τίτλων και, ως εκ τούτου, θα απολέσει κάθε του σύνδεση με τις εγκληματικές δραστηριότητες που διέπουν την επένδυση.
Συναλλαγές δύο Κατευθύνσεων	Δύο πρόσωπα με εικονικές ιδιότητες που ανήκουν στην ίδια εγκληματική οργάνωση και είναι πελάτες του ίδιου χρηματοπιστωτικού διαμεσολαβητή, είναι όμως εγκατεστημένοι σε διαφορετικές χώρες, δίνουν ο ένας μια εντολή αγοράς και πώλησης σε μια συγκεκριμένη αγορά και ο άλλος μια εντολή πώλησης και αγοράς στην ίδια αγορά αλλά με αντίστροφη σειρά. Ο διαμεσολαβητής θα διανείμει αναλόγως τα κέρδη και τις ζημίες, πραγματοποιώντας με τον τρόπο αυτό μια φαινομενικά νόμιμη μεταφορά κεφαλαίων. Στην πραγματικότητα, οι ζημίες του ενός αντισταθμίζονται από τα κέρδη του άλλου και, εφόσον και οι δύο ανήκουν στην ίδια οργάνωση, διασφαλίζεται η τελική νομιμοποίηση των εν λόγω ποσών.
Swap σε σταθερή Συχνότητα	Πρόκειται για ένα παράγωγο χρηματοπιστωτικό μέσο που προϋποθέτει την περιοδική ανταλλαγή ταμειακών ροών μεταξύ δύο αντισυμβαλλόμενων μερών. Η εν λόγω σύμβαση μπορεί να αφορά ανταλλαγή επιτοκίων (*interest rate swap*) ή

	συναλλάγματος (*currency swap*). Συναλλαγές swap που έχουν επαναλαμβανόμενο και κυκλικό χαρακτήρα (ας πάρουμε για παράδειγμα, μια ανταλλαγή μεταξύ Α και Β, στη συνέχεια μεταξύ Β και Γ,και τέλος μεταξύ Γ και Α) και με τελικό μηδενικό υπόλοιπο, μπορούν εύκολα νααποκρύψουν την ενδεχόμενη παράνομη προέλευση των κεφαλαίων.
Ολική ή μερική Εθελουσία υπαναχώρηση από συμβόλαιο ασφάλειας ζωής	Πολλά νομικά συστήματα διασφαλίζουν το δικαίωμα υπαναχώρησης από ασφαλιστικό συμβόλαιο, ένα δικαίωμα που πρέπει να ασκείται εντός ορισμένης προθεσμίας από τη σύναψη και, καταρχήν, χωρίς ποινές και χωρίς την υποχρέωση αιτιολόγησης (για την Ευρωπαϊκή Ένωση, βλ. άρθρο 6 της οδηγίας 2002/65/ΕΚ). Είναι δυνατή η σύναψη ασφαλιστικών συμβολαίων καταβάλλοντας εφάπαξ ασφάλιστρο μέσω τραπεζικού εμβάσματος ακόμα και στο εξωτερικό και η υπαναχώρηση από το εν λόγω συμβόλαιο εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας, με δικαίωμα επιστροφής του καταβληθέντος ποσού. Εφόσον το ποσό αυτό προέρχεται επισήμως από ασφάλεια, αποκρύπτεται εύκολα η παράνομη προέλευσή του.
Παράνομη Είσπραξη αποζημίωσης σε ασφαλιστικό συμβόλαιο για κλοπή ή καταστροφή	Αρχικά, τα παράνομα κεφάλαια επενδύονται στην αγορά οχημάτων ή άλλων αγαθών, τα οποία στη συνέχεια ασφαλίζονται για κλοπή ή καταστροφή. Ακολουθεί μια ψευδής δήλωση ζημιάς για είσπραξη αποζημίωσης, η οποία επιτρέπει την ανάκτηση του ποσού που είχε επενδυθεί αρχικά, αλλά, δεδομένου ότι προέρχεται από μια ασφαλιστική εταιρεία, αποκτά μια επίφαση νομιμότητας.[7]

[7] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ειδική επιτροπή για το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικέ ς ενέργειες. Εισηγητής Salvatore Iacolino

2. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, η χρήση νέων τεχνολογιών και η ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων σε παγκόσμιο επίπεδο δημιούργησαν συνθήκες που διευκολύνουν την διακίνηση καθώς και την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες- εγκληματικές δραστηριότητες.
Έτσι το διαρκώς και ταχύτατα εξελισσόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον όπως επίσης κάποιες φορές, τα προβλήματα της εφαρμογής και ανταπόκρισης , από τις τράπεζες, καθιστούν χρήσιμη και επιτακτική την επιδίωξη αυτή.
Πριν από 20 και πλέον χρόνια η διεθνής κοινότητα άρχισε να ρυθμίζει βάζοντας το πλαίσιο για την καταστολή της «νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες- εγκληματικές δραστηριότητες».
Τόσο οι διεθνείς όσο και οι εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις έχουν σκοπό αφενός να εξουδετερώσουν το ισχυρό κίνητρο που είναι το μεγάλο κέρδος και αφετέρου να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για τον εντοπισμό των εσόδων από παράνομες - εγκληματικές δραστηριότητες.

2.1 Διεθνές Θεσμικό Πλαίσιο

Η πρώτη νομοθετική παρέμβαση σε διεθνές επίπεδο ήταν η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, που υπογράφτηκε στη Βιέννη, στις 20 Δεκεμβρίου 1988. Πρόκειται για το πρώτο διεθνές μέσο που παρείχε έναν ορισμό της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (κυρίως εσόδων προερχόμενων από διακίνηση ναρκωτικών, βλ. άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) της σύμβασης), ο οποίος θα χρησιμεύσει ως βάση για τις κανονιστικές εξελίξεις που θα ακολουθήσουν. Η σύμβαση επικυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη και από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η μεταγενέστερη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος (η επονομαζόμενη σύμβαση του Παλέρμο, που υπογράφτηκε στις 15 Νοεμβρίου 2000) και τα σχετικά πρωτόκολλα θεσπίζουν την υποχρέωση ποινικοποίησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες, η οποία δεν περιλαμβάνει πλέον μόνο την εμπορία ναρκωτικών, αλλά εμπεριέχει και διάφορες άλλες περιπτώσεις (άρθρο 6). Μέχρι σήμερα, η σύμβαση έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη (με εξαίρεση την Τσεχική Δημοκρατία) και από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο είχε δείξει ήδη ενδιαφέρον για το ζήτημα μέσω της σύστασης αριθ. R (80) 10, που εγκρίθηκε στις 27 Ιουνίου 1980, προώθησε τη σύναψη της σύμβασης σχετικά με το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στο Στρασβούργο στις 8 Νοεμβρίου 1990 και με την οποία διευρύνθηκε ο ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που συμπεριλαμβανόταν στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988, προκειμένου να συμπεριλάβει περισσότερα βασικά αδικήματα και να προετοιμάσει με τον τρόπο αυτό τον δρόμο για την προαναφερθείσα σύμβαση του Παλέρμο. Η σύμβαση του Στρασβούργου επικυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η επακόλουθη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στη Βαρσοβία στις 16 Μαΐου 2005, ανανέωσε και διεύρυνε περαιτέρω τη σύμβαση του Στρασβούργου, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας όχι μόνο μέσω της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες αλλά και μέσα από νόμιμες δραστηριότητες. Η σύμβαση εξετάζει την πρόσβαση στις πληροφορίες που σχετίζονται με τους οικονομικούς πόρους των εγκληματικών οργανώσεων, συμπεριλαμβανομένων των_ τρομοκρατικών ομάδων, ως βασικό μέσο για την πάταξή τους. Η σύμβαση έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίσης στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι αναγκαίο να γίνει αναφορά στον ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης που εκπροσωπείται από την επιτροπή εμπειρογνωμόνων για την αξιολόγηση των μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (MONEYVAL). Πρόκειται για μια μόνιμη δομή ανάλυσης που καλείται να διασφαλίσει ότι τα συμμετέχοντα κράτη θα θεσπίσουν αποτελεσματικά μέτρα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και ότι θα συμμορφώνονται προς τους διεθνείς κανονισμούς που ισχύουν στον εν λόγω τομέα. Μέλη της MONEYVAL είναι τα παρακάτω κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (η οποία συμμετέχει μέσω παρατηρητών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου): Βουλγαρία, Κύπρος, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Τσεχική Δημοκρατία Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ουγγαρία.

Το διεθνές πλαίσιο χαρακτηρίζεται κυρίως από τις συστάσεις της ομάδας διεθνούς χρηματοπιστωτικής δράσης (*Groupe d'action financière* - GAFI ή *Financial Action Task Force* - FATF), ενός διακυβερνητικού οργανισμού που συστάθηκε το 1989 στο Παρίσι στο πλαίσιο της G7 και σήμερα αριθμεί 36 μέλη. Οι σαράντα συστάσεις της GAFI, που δημοσιεύθηκαν το 1990 και στη συνέχεια επικαιροποιούνται τακτικά (με πιο πρόσφατη ανανέωση εκείνη του Φεβρουαρίου 2012) και επεκτάθηκαν στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής μέσα από εννέα ειδικές συστάσεις που εγκρίθηκαν το 2001 και το 2004, δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα. Ωστόσο, αποτελούν ίσως την καλύτερη δυνατή προσπάθεια να δοθεί μια συντονισμένη και αποτελεσματική απάντηση σε συγκεκριμένα εγκληματικά φαινόμενα.
Εκτός από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην GAFI έχουν προσχωρήσει η Αυστρία, το Βέλγιο, η Δανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία, η Σουηδία. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η Ευρωπόλ και η Eurojust έχουν την ιδιότητα του παρατηρητή. Το Συμβούλιο της Ευρώπης, που εκπροσωπείται από τη MONEYVAL, είναι μέλος-εταίρος.[8]

2.2 Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο

Για την εναρμόνισή του με το διεθνές θεσμικό πλαίσιο που έχει να κάνει με την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες, αναπτύχθηκε και το εθνικό θεσμικό πλαίσιο.

Το εθνικό λοιπόν θεσμικό πλαίσιο σχετικά με σχετικά με την καταπολέμηση ξ.χ περιλαμβάνει:

● Το νόμο 2331/1995,

● Το νόμο 1990/1991 με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση της Βιέννης του 1988,

● Το νόμο 2655/1998 με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση του Στρασβούργου του 1990,

[8] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ειδική επιτροπή για το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικέ ς ενέργειες. Εισηγητής Salvatore Iacolino

● Το νόμο 3034/2002 με τον οποίο κυρώθηκε η διεθνής σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1999, για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

● Την Απόφαση ΕΤΠΘ 231/4/13.10.2006 της Τράπεζας της Ελλάδος που αποτελεί το παράρτημα 4 της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006,

● Την Απόφαση 23/404/22.11.2006 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς,

● Τον νόμο 3691/5.8.2008,

● Την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος 281/17.3.2009 η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση εφαρμογής των διατάξεων του ν. 3691/2008 από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς οι οποίοι εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος,

● Την Απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος 285/9.7.2009 η οποία περιλαμβάνει ενδεικτική τυπολογία ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13 και 14 του άρθρου 4 του ν.3691/2008,

● Την Απόφαση 1/506/8.4.2009 του Δ.Σ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση των διατάξεων του νόμου 3691/2008 από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς,

● Την Απόφαση 154/5^{α}/31.8.2009 του Δ.Σ της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης η οποία αποσκοπεί στην εξειδίκευση των διατάξεων του νόμου 3691/2008 από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εποπτεύονται από την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης,[9]

---

[9] Πολυχρόνης Π.Τσιρίδης , «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (ν.3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

● Τον νόμο 3213/2003, Δήλωση και έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και άλλων κατηγοριών προσώπων,

● Τον νόμο 3242/2004, Ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία της Κυβέρνησης, τη διοικητική διαδικασία και τους Ο.Τ.Α.,

● Τον νόμο 3849/2010, ο οποίος τροποποιεί τον ν.3213/2003,διατάξεις του Ποινικού κώδικα που αφορούν εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία και άλλες διατάξεις,

● Τον νόμο 3875/2010, Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Η.Ε κατά του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής,

● Τον νόμο 3932/2011, Σύσταση Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και του Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης,

● Τον νόμο 4065/2012, Τροποποίηση του ν. 3213/2003, Δήλωση και έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, δημόσιων λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και άλλων κατηγοριών προσώπων,

● Τον νόμο 4174/2013 Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας,

● Την Απόφαση 5261/2009 της Τράπεζας της Ελλάδος με την οποία καθορίζεται το πλαίσιο επιβολής διοικητικών κυρώσεων στα εποπτευόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος Ιδρύματα, σύμφωνα με το άρθρο 52 του ν. 3691/2008,

● Την Απόφαση (Συνεδρίαση 281/17-3-2009 Θέμα 5), Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών Ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,

● Την Απόφαση (Συνεδρίαση 285/9-7-2009), Ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13-14 του άρθρου 4 του ν.3691/2008,

● Την Απόφαση (Συνεδρίαση 300/28-7-2010), συμπλήρωση των αποφάσεων ΕΤΠΘ 281/5/17-3-2009 και 290/12/11.11.2009,

● Την Απόφαση 1/506/8-4-2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς,[10]

● Την Πράξη του Διοικητή της Τράπεζα της Ελλάδος με την οποία τροποποιεί την τις αποφάσεις της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/5/17-3-2009 «Πρόληψη της χρησιμοποίησης των εποπτευομένων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών Ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας» και 285/6/9-7-2009 «Ενδεικτική τυπολογία ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παραγράφων 13-14 του άρθρου 4 του ν.3691/2008».[11]

[10] Εθνικό Τυπογραφείο, Εφημερίδα της Κυβέρνησης

[11] Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

3. ΝΟΜΟΣ 3691/2008

Ο Νόμος 3691/2008 ήρθε σε αντικατάσταση του Νόμου 2331/1995. Με την θέσπισή του επιδιώκεται η θωράκιση και η βελτίωση του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου ως προς την πρόληψη και ως προς την καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σκοπός της επίσης είναι και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ο Νόμος τροποποιήθηκε με μια σειρά μεταγενέστερων νόμων. Παρακάτω επιχειρείται μια παρουσίαση των κυριότερων άρθρων του μετά και την τελευταία κωδικοποίησή του με τον ν.4174/2013.

3.1 Βασικές επιδιώξεις

Με τον παρόντα νόμο επιδιώκεται η αναβάθμιση των εν γένει μηχανισμών της χώρας μας για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (Ξέπλυμα Χρήματος, Ξ.Χ. εφεξής) και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (Χ.Τ. εφεξής), καθώς και η προστασία της ακεραιότητας και φήμης του χρηματοπιστωτικού τομέα από τα ανωτέρω αδικήματα. Τα ανωτέρω επιτυγχάνονται με τους εξής τρόπους:

● Ενσωματώνονται στη νομοθεσία μας οι διατάξεις της λεγόμενης Τρίτης Οδηγίας 2005/60/ΕΚ και της Οδηγίας 2006/70/ΕΚ που αποτελεί εφαρμοστικό μέτρο της Τρίτης Οδηγίας οι ανωτέρω διατάξεις διακρίνονται σε αυτές που επαναλαμβάνουν διατάξεις της Πρώτης Οδηγίας 1991/308/ΕΚ όπως είχε τροποποιηθεί από τη Δεύτερη Οδηγία 2001/ 97/ΕΚ και περιλαμβάνονται στις κείμενες διατάξεις της νομοθεσίας μας με τον ν. 3424/2005, που τροποποίησε τον βασικό νόμο 2331/1995, και σε νέες διατάξεις της Τρίτης Οδηγίας που θα αναφερθούν κατωτέρω.

● Ενσωματώνονται στη νομοθεσία ορισμένες Συστάσεις της Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force-FATF) που είναι ο πλέον αναγνωρισμένος διεθνής φορέας για τη θέσπιση διεθνών κριτηρίων και προτύπων για την αντιμετώπιση του Ξ.Χ. και της Χ.Τ. Υπάρχουν Σαράντα (40) Συστάσεις για την αντιμετώπιση του Ξ.Χ. και Εννέα (9) Ειδικές Συστάσεις για την αντιμετώπιση της Χ.Τ. Η FATF αξιολόγησε τη χώρα μας τον Δεκέμβριο του 2006, η τελική εξέταση έγινε στην Ολομέλειά της τον Ιούνιο του 2007 και η χώρα μας ετέθη σε καθεστώς παρακολούθησης (follow up procedure), όπως άλλωστε όλες οι εξεταζόμενες χώρες. Το καθεστώς αυτό απαιτεί υποβολή Σχεδίων Δράσης σε κάθε

Ολομέλεια (τρεις κατ΄ έτος). Το πρώτο Σχέδιο Δράσης υπεβλήθη τον Οκτώβριο του 2007 και το δεύτερο και τρίτο τον Φεβρουάριο και Ιούνιο του 2008. Στη λεπτομερή Έκθεση Αμοιβαίας Αξιολόγησης (Mutual Evaluation Report-MER) της FATF για τη χώρα μας επισημαίνονται αδυναμίες στο νομοθετικό, κανονιστικό, λειτουργικό, αστυνομικό και δικαστικό επίπεδο. Ο παρών νόμος αντιμετωπίζει τις περισσότερες από τις εντοπισθείσες νομοθετικές αδυναμίες. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι απαιτήσεις της FATF, όπως προκύπτουν από τη λεγόμενη Κοινή Μεθοδολογία Αμοιβαίων Αξιολογήσεων είναι λεπτομερέστερες των κοινοτικών απαιτήσεων και σε μερικά σημεία διαφέρουν από αυτές.

● Εισάγονται νέες σημαντικές «εθνικές» διατάξεις που θα αναλυθούν κατωτέρω.

● Συγκεντρώνονται και ταξινομούνται όλες οι προαναφερθείσες διατάξεις καθώς και οι κείμενες διατάξεις του ν.2331/1995, όπως ισχύει, σε ένα ενιαίο και εύχρηστο κείμενο. Ο λόγος γι αυτό είναι ότι ο ν. 2331/1995 έχει ήδη τροποποιηθεί σε μεγάλο βαθμό, κυρίως από τον ν. 3424/2005 (που ενσωμάτωσε τη Δεύτερη Οδηγία) και περαιτέρω εκτεταμένες τροποποιήσεις στον ν. 2331/1995 θα κατέληγαν σε ένα δύσχρηστο νομοθέτημα.

3.2. Σχέση μεταξύ Ξ.Χ. και Χ.Τ.

Με τον ν. 3424/2005 η Χ.Τ. που είχε ποινικοποιηθεί με το άρθρο 187 Α του Ποινικού Κώδικα κατέστη «βασικό» αδίκημα για σκοπούς του Ξ.Χ., ικανοποιώντας τις διεθνείς απαιτήσεις. Το έγκλημα της Χ.Τ. έχει μεγάλες διαφορές από αυτό του Ξ.Χ. και με τα βασικά αδικήματα του Ξ.Χ. Η δομή του αδικήματος του Ξ.Χ. είναι ότι πρώτα τελείται ένα «βασικό αδίκημα» (π.χ. κλοπή, εμπόριο ναρκωτικών) από το οποίο προκύπτουν παράνομα έσοδα τα οποία, αν στη συνέχεια νομιμοποιηθούν (ή υπάρξει απόπειρα), σύμφωνα με τον ορισμό του Ξ.Χ., συνιστούν τη διάπραξη άλλου αδικήματος, του Ξ.Χ. Αντίθετα, η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της Χ.Τ. είναι η παροχή οικονομικής βοήθειας, νόμιμων ή παράνομων κεφαλαίων, προς τρομοκρατικές οργανώσεις ή ατομικούς τρομοκράτες. Ο χρηματοδότης τιμωρείται σε αμφότερες τις περιπτώσεις (νόμιμα ή παράνομα κεφάλαια), όπως ο παρέχων οικονομική ή τεχνική βοήθεια σε εγκληματική οργάνωση ή σε άλλον για να διαπράξει άλλο έγκλημα. Ο δράστης Ξ.Χ. σε αυτή την περίπτωση είναι τρίτο πρόσωπο, παρεμβαλλόμενο μεταξύ του χρηματοδότη και της τρομοκρατικής οργάνωσης, χωρίς να αποκλείεται οι δύο πρώτοι να είναι το αυτό πρόσωπο. Αυτό το τρίτο πρόσωπο προσπαθεί να αποκρύψει είτε την ταυτότητα του χρηματοδότη είτε τον προορισμό προς πρόσωπα της

τρομοκρατικής οργάνωσης. Αυτή η συμπεριφορά δεν καλύπτεται πλήρως από τις επιμέρους συμπεριφορές που συνιστούν την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος του Ξ.Χ., κύριο στοιχείο των οποίων είναι η νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, δηλαδή να προσδοθεί νομιμοφάνεια σε έσοδα ή περιουσιακά στοιχεία προερχόμενα, άμεσα ή έμμεσα, από τη διάπραξη βασικού αδικήματος. Οι διεθνείς οργανισμοί, παρ΄ όλα αυτά, επιθυμούν τη συμπερίληψη της Χ.Τ. στα βασικά αδικήματα του Ξ.Χ. όχι τόσο για νομικούς λόγους ούτε για αυστηροποίηση των ποινών για Χ.Τ., αλλά για να υπαχθεί η Χ.Τ. και οι σχετικές συναλλαγές και τα κεφάλαια στον ενδελεχή έλεγχο των εταιρειών του χρηματοπιστωτικού τομέα και των άλλων νομικών η φυσικών προσώπων που υπόκεινται στις υποχρεώσεις της νομοθεσίας σχετικά με το Ξ.Χ., και να παρεμποδιστεί η χρηματοδότηση ή άλλη οικονομική υποστήριξη προς τρομοκρατικές οργανώσεις ή τρομοκράτες. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο εντοπισμός αυτών των κεφαλαίων μπορεί να οδηγήσει στην εξάρθρωση τρομοκρατικών οργανώσεων ή «δικτύων». Ενδεικτικό των ανωτέρω είναι το γεγονός ότι και η FATF συμπλήρωσε τον τίτλο της (FATF on money laundering and terrorism financing) και η Τρίτη Οδηγία αναφέρει και τους δύο όρους, όπως και ο τίτλος του παρόντος νόμου.

3.3. Νέες εθνικές διατάξεις

Σημαντικές βελτιώσεις επέρχονται με διατάξεις που δεν προβλέπονται ρητά σε διατάξεις της Τρίτης Οδηγίας ή των Συστάσεων της FATF αλλά καλύπτουν οργανωτικές και λειτουργικές ανάγκες. Οι κύριες είναι:

● Η σύσταση της Επιτροπής Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του Ξ.Χ. και της Χ.Τ. του άρθρου 9, συγκροτούμενη από υψηλόβαθμα στελέχη των Υπουργείων και δημοσίων αρχών που συμμετέχουν στον μηχανισμό αντιμετώπισης του Ξ.Χ. και της Χ.Τ. Η Επιτροπή αυτή θα εξετάζει τη γενικότερη πολιτική και στρατηγική του ως άνω μηχανισμού, την αποτελεσματικότητά του, τις αδυναμίες και τις απαιτούμενες βελτιωτικές ενέργειες. Η άμεση επαφή υψηλόβαθμων στελεχών διαφόρων αρχών και τα αυτονόητα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται, αναγνωρίζεται ως σημαντικό μέτρο από τη διεθνή πρακτική και από τους διεθνείς οργανισμούς και φορείς.

● Η σύσταση του Φορέα Διαβούλευσης του Ιδιωτικού Τομέα (άρθρο 11).
Η ενεργοποίηση του ιδιωτικού τομέα της οικονομίας και η ευαισθητοποίηση των νομικών και φυσικών προσώπων που οφείλουν να παρακολουθούν συναλλαγές και δραστηριότητες των

πελατών τους για τον εντοπισμό ύποπτων περιπτώσεων που ενδέχεται να συνδέονται με Ξ.Χ. ή Χ.Τ. (υπόχρεα πρόσωπα) είναι σημαντική παράμετρος των ασκούμενων πολιτικών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αδικημάτων αυτών. Αυτή την ανάγκη καλύπτει ο ως άνω νέος Φορέας στον οποίο εκπρόσωποι των φορέων εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων θα διαβουλεύονται για τα θέματα που αναφέρει το άρθρο 11.

● Η ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των αρμόδιων αρχών, της Επιτροπής καταπολέμησης του Ξ.Χ. και της Χ.Τ. του άρθρου 7 και της Κεντρικής Συντονιστικής Αρχής του άρθρου 8.

● Η βελτίωση της διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών εμπιστευτικής φύσεως ή μη μεταξύ των αρμοδίων αρχών, της Αρχής του άρθρου 7, της Κεντρικής Συντονιστικής Αρχής και άλλων δημόσιων αρχών (Ελληνική Αστυνομία, φορολογικές και τελωνειακές υπηρεσίες). Προωθείται επίσης η συνεργασία των ανωτέρω με τη διενέργεια κοινών ελέγχων (άρθρο 40). Μια εντοπισμένη από τη διεθνή εμπειρία αδυναμία που αντιμετωπίζουν οι φορείς καταπολέμησης του Ξ.Χ. και της Χ.Τ., είναι οι ελλιπείς πληροφορίες που δεν τους επιτρέπουν να έχουν πληρέστερη εικόνα μιας ερευνώμενης υπόθεσης. Η δυνατότητα ανταλλαγής χρήσιμων πληροφοριών μεταξύ αρμοδίων φορέων και αρχών, μέσω συγκεκριμένων διαύλων και με τήρηση της εμπιστευτικότητας, βελτιώνει σημαντικά την αποτελεσματικότητα της δράσης των εν λόγω φορέων και αρχών.

● Η αντιμετώπιση, με τις διατάξεις του άρθρου 10, ορισμένων κινδύνων που προέρχονται από πρόσωπα, συναλλαγές και δραστηριότητες που θεωρούνται «ευάλωτοι» στους κινδύνους Ξ.Χ. και Χ.Τ. ή συνήθη «οχήματα» για τη διάπραξη αυτών των αδικημάτων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η αγορά ακινήτων, η σύσταση εταιρειών, η αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου, οι εξωχώριες εταιρείες, οι εμπορικές συναλλαγές χρησιμοποιούμενες για σκοπούς Ξ.Χ. και Χ.Τ., οι μη κερδοσκοπικοί (ή κυβερνητικοί) οργανισμοί ή οργανώσεις και οι εταιρείες που λαμβάνουν εθνικές, κοινοτικές ή άλλες επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις ή παροχές.

● Η θέσπιση αναλογικών, αποτελεσματικών και αποτρεπτικών διοικητικών κυρώσεων κατά των υπόχρεων νομικών προσώπων, διευθυντικών στελεχών και υπαλλήλων τους και κατά υπόχρεων φυσικών προσώπων (άρθρο 51).

● Η ορθολογικοποίηση των ποινικών κυρώσεων για Ξ.Χ. και η διευκρίνιση ορισμένων ασαφειών των κειμένων διατάξεων.[12]

3.4 Αντικείμενο και Βασικά Αδικήματα

● Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως αυτά τα αδικήματα ορίζονται κατωτέρω, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν.[13]

● Ως παράνομες - εγκληματικές δραστηριότητες νοούνται η διάπραξη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα αδικήματα που καλούνται εφεξής «βασικά αδικήματα»:

α) εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ)),

β) τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (άρθρο 187Α ΠΚ)

γ) παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ),

δ) ενεργητική δωροδοκία (236 ΠΚ),

ε) δωροδοκία δικαστή (237 ΠΚ),

στ) εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ),

ζ) απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ),

η) σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ),

θ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 20, 21, 22 και 23 του ν. 3459/2006 «Κώδικας Νόμου για τα Ναρκωτικά»(ΦΕΚ 103 Α'),

ι) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 «Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ.» (ΦΕΚ 147 Α'),

ια) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153 Α'),

---

[12] Αιτιολογική έκθεση , Νόμου 3691/2008

[13] Ν. 3691/2008, άρθρο 2

ιβ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 «Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών» (ΦΕΚ 347 Α'),

ιγ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» (ΦΕΚ 212 Α'),

ιδ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα τρίτο, τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 «Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» (ΦΕΚ 48 Α'),

ιε) δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του ν. 2656/1998 «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές» (ΦΕΚ 265 Α'),

ιστ) δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης, όπως προβλέπεται: α) στα άρθρα 2, 3 και 4 της Σύμβασης περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2802/2000 (ΦΕΚ 47 Α') και β) στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του ν. 2802/2000,

ιζ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29 και 30 του ν. 3340/2005 «Για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς» (ΦΕΚ 112 Α'),

ιη) Τα αδικήματα: α) της φοροδιαφυγής, που προβλέπονται στο άρθρο 17, στο άρθρο 18 με την εξαίρεση της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 1 και του άρθρου 19 με την εξαίρεση της περίπτωσης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του Ν. 2523/1997 (Α΄ 179), όπως ισχύουν, β) της λαθρεμπορίας, που προβλέπονται στα άρθρα 155, 156 και 157 του Ν. 2960/2001 (Α΄ 265), όπως ισχύουν, και γ) της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, που προβλέπονται στο άρθρο 25 του Ν. 1882/1990 (Α΄ 43), όπως ισχύει, με την εξαίρεση της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 1, καθώς και της μη καταβολής χρεών που προκύπτουν από χρηματικές ποινές ή πρόστιμα που επιβλήθηκαν από τα δικαστήρια ή από διοικητικές ή άλλες αρχές.[14]

3.5 Υπόχρεα πρόσωπα

[14] Νόμος 3691/2008 άρθρο 3

Ως υπόχρεα πρόσωπα τα οποία υπόκεινται στις υποχρεώσεις του παρόντος νόμου νοούνται τα εξής φυσικά και νομικά πρόσωπα:

α) Τα πιστωτικά ιδρύματα.

β) Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

γ) Οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.

ε) Οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές, οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών, οι λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξηρτημένης εργασίας και οι ιδιώτες ελεγκτές.

στ) Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών.

ζ) Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες.

η) Οι επιχειρήσεις καζίνο και τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία, καθώς και οι επιχειρήσεις, οργανισμοί και άλλοι φορείς του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν ή και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές.

θ) Οι οίκοι δημοπρασίας.

ι) Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, όταν η σχετική συναλλαγή γίνεται σε μετρητά και η αξία της ανέρχεται τουλάχιστον σε δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ, ανεξάρτητα αν αυτή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης ορίζονται τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των εμπόρων αγαθών μεγάλης αξίας που υπάγονται στην κατηγορία αυτή.

ια) Οι εκπλειστηριαστές.

ιβ) Οι ενεχυροδανειστές.

ιγ) Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι, όταν συμμετέχουν, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με:

● Την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων,

● τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους,

● το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμών ταμιευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων,

● την οργάνωση των αναγκαίων εισφορών για τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών,

● τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, εμπιστευμάτων (trusts) ή ανάλογων νομικών σχημάτων.

Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο ίδιος ο δικηγόρος ή ο συμβολαιογράφος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή εάν οι νομικές συμβουλές του παρέχονται με σκοπό τη διάπραξη αυτών των αδικημάτων ή εν γνώσει του γεγονότος ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να διαπράξει τα ως άνω αδικήματα.

ιδ) Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστεύματα (trusts), εξαιρουμένων των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία στ' και ιγ' του άρθρου αυτού, τα οποία παρέχουν κατά επιχειρηματική δραστηριότητα οποιαδήποτε από τις ακόλουθες υπηρεσίες σε τρίτα μέρη:

● συστήνουν εταιρείες ή άλλα νομικά πρόσωπα,

● ασκούν ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ασκήσει καθήκοντα διευθυντή ή διαχειριστή εταιρείας ή εταίρου εταιρείας ή παρόμοιας θέσης, σε άλλα νομικά πρόσωπα ή σχήματα,

● παρέχουν καταστατική έδρα, επιχειρηματική διεύθυνση, ταχυδρομική ή διοικητική διεύθυνση και οποιεσδήποτε άλλες σχετικές υπηρεσίες για εταιρεία ή κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή σχήμα,

● ενεργούν ή μεριμνούν ώστε να λειτουργούν άλλα πρόσωπα ως εμπιστευματοδόχοι ρητού εμπιστεύματος (express trust) ή ανάλογου νομικού σχήματος,

● ενεργούν ως πληρεξούσιοι μετόχων εταιρείας, εφόσον η εταιρεία αυτή δεν είναι εισηγμένη υπό την έννοια του στοιχείου α' της παρ. 2 του άρθρου 17 του παρόντος νόμου και δεν υπόκειται σε απαιτήσεις γνωστοποίησης και πληροφόρησης κατά την κοινοτική νομοθεσία ή σύμφωνα με ανάλογα διεθνή πρότυπα ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ενεργεί με ίδιο τρόπο. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις σύστασης, χορήγησης άδειας λειτουργίας, εγγραφής σε ειδικό μητρώο και άσκησης των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο παρόν στοιχείο από φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης δύναται να ορίζονται και άλλες κατηγορίες υπόχρεων προσώπων και οι αντίστοιχες αρμόδιες αρχές με την έννοια του άρθρου 6 του παρόντος.[15]

3.6 Αρμόδιες Αρχές

Αρμόδιες αρχές είναι οι δημόσιες αρχές οι οποίες εποπτεύουν τα υπόχρεα πρόσωπα., για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του ν.3691/2008.
Αρμόδιες αρχές είναι:

α**) Η Τράπεζα της Ελλάδος** για:
τα πιστωτικά ιδρύματα,
τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης,
τις εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων,
τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος,
τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων,
τις εταιρείες παροχής πιστώσεων,
τις επιχειρήσεις της περίπτωσης ιστ΄ της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν.3691/2008,
τις ταχυδρομικές εταιρείες, στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων,

β) **Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς** για:
τις ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου,
τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων,
τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία,
τις ανώνυμες εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών,
τις ανώνυμες εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης.

---

[15] Ν.3691/, άρθρο 5

τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών και τις εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών, από τη στιγμή που θα γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς η αδειοδότησή τους από τον αρμόδιο φορέα.

γ) **Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης** για:

τις ασφαλιστικές εταιρείες και

τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές.

δ) **Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων** για:

τους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές

τις εταιρείες ορκωτών ελεγκτών λογιστών.

ε) **Το Υπουργείο Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων)** για:

τους φορολογικούς ή φοροτεχνικούς συμβούλους και τις εταιρείες παροχής φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών,

τους λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξηρτημένης εργασίας και τους ιδιώτες ελεγκτές,

τους κτηματομεσίτες και τις κτηματομεσιτικές εταιρείες,

τους οίκους δημοπρασίας,

τους εμπόρους αγαθών μεγάλης αξίας,

τους εκπλειστηριαστές,

τους ενεχυροδανειστές

στ) **Η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Τυχερών Παιχνιδιών του ν. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Α')** για:

τις επιχειρήσεις καζίνο,

τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία,

τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και τους άλλους φορείς που διοργανώνουν ή και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια,

τα πρακτορεία.

ζ) **Το Υπουργείο Δικαιοσύνης** για:

τους συμβολαιογράφους,
τους δικηγόρους.

η) **Το Υπουργείο Ανάπτυξης** για:
τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστεύματα (trusts), όπως αναφέρονται στην περίπτωση ιδ΄ της παρ. 1 του άρθρου 5 του ν.3691/2008.

θ) Για τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι οποίοι έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή, αρμόδια αρχή είναι η κατά περίπτωση αρμόδια αρχή των ελληνικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών οι οποίοι ασκούν αντίστοιχες δραστηριότητες με τους αλλοδαπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εγκαθιστούν υποκαταστήματα στην Ελλάδα[16].

3.7 Αρμοδιότητες Εποπτικών Αρχών

Οι αρμοδιότητες των εποπτικών αρχών είναι οι παρακάτω:

● Εποπτεύουν τα υπόχρεα πρόσωπα για τα οποία είναι αρμόδιες ως προς τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις που επιβάλλει ο παρών νόμος και εκδίδουν τις σχετικές ατομικές και κανονιστικές διοικητικές πράξεις.

● Καθορίζουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής των επί μέρους υποχρεώσεων των εποπτευόμενων προσώπων σύμφωνα με την παρ. 4 του παρόντος άρθρου.

● Καθοδηγούν με κατάλληλες οδηγίες και εγκυκλίους τα υπόχρεα πρόσωπα, συλλογικά ή ατομικά, ως προς την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων, τον καθορισμό πρακτικών συμπεριφοράς έναντι των πελατών, την επιλογή των κατάλληλων πληροφοριακών συστημάτων και την υιοθέτηση εσωτερικών διαδικασιών για τον εντοπισμό ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων που ενδέχεται να σχετίζονται με τα αδικήματα των άρθρων 2 και 3.

---

[16] Ν.3691/2008, άρθρο 6

● Καθορίζουν με κανονιστικές αποφάσεις τους τα έγγραφα και τα στοιχεία που απαιτούνται για τη διενέργεια από τα υπόχρεα πρόσωπα της πιστοποίησης και επαλήθευσης κατά την εφαρμογή μέτρων συνήθους, απλουστευμένης ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας, καθώς και κατά την εφαρμογή ανάλογων μέτρων στις περιπτώσεις που τα πρόσωπα αυτά βασίζονται σε τρίτα μέρη, σύμφωνα με το άρθρο 23 του παρόντος.

● Ενημερώνουν τα υπόχρεα πρόσωπα για πληροφορίες και καταστάσεις που αφορούν τη συμμόρφωση ή μη χωρών προς την κοινοτική νομοθεσία και τις Συστάσεις της FATF Ομάδας Χρηματοπιστωτικής Δράσης (Financial Action Task Force FATF).

● Καταρτίζουν και διανέμουν στα υπόχρεα πρόσωπα καταστάσεις και πληροφορίες για υποθέσεις στις οποίες χρησιμοποιήθηκαν νέες μέθοδοι και πρακτικές, που εντοπίζονται στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, για τη διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 (τυπολογία). Προς το σκοπό αυτόν συνεργάζονται με άλλες αρμόδιες αρχές, με την Κεντρική Συντονιστική Αρχή, με την Επιτροπή του άρθρου 7 και ενδεχομένως με αλλοδαπές αντίστοιχες αρχές, παρακολουθούν τις εργασίες διεθνών φορέων για την τυπολογία και επικαιροποιούν τις προαναφερθείσες καταστάσεις τυπολογίας.

● Λαμβάνουν μέτρα για τη συνεχή ενημέρωση και εκπαίδευση των υπαλλήλων τους, ιδιαίτερα των ελεγκτών, καθώς και των υπόχρεων προσώπων και των υπαλλήλων αυτών με εκπαιδευτικά προγράμματα, σεμινάρια, συναντήσεις και με άλλους τρόπους.

● Διενεργούν τακτικούς και έκτακτους ελέγχους, περιλαμβανομένων των επιτοπίων, στα κεντρικά γραφεία και τις εγκαταστάσεις των υπόχρεων προσώπων, αλλά και σε υποκαταστήματα και θυγατρικές που εδρεύουν ή λειτουργούν στην Ελλάδα ή το εξωτερικό για τον έλεγχο της επάρκειας των μέτρων και διαδικασιών που έχουν υιοθετήσει τα υπόχρεα πρόσωπα εφόσον επιτρέπεται από τη νομοθεσία της χώρας υποδοχής.

● Απαιτούν από τα υπόχρεα πρόσωπα κάθε στοιχείο ή δεδομένο οποιασδήποτε φύσης ή μορφής που είναι απαραίτητο για την εκπλήρωση των εποπτικών και ελεγκτικών τους καθηκόντων.

● Λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση από τα υπόχρεα πρόσωπα της ορθής διαχείρισης και τήρησης των στοιχείων και πληροφοριών που σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με συναλλαγές ή με δραστηριότητες που ενδέχεται να συνδέονται με τα αδικήματα των άρθρων 2 και 3, καθώς και για την τήρηση της εμπιστευτικότητας.

● Επιβάλλουν πειθαρχικές και διοικητικές κυρώσεις για παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, σύμφωνα με τα άρθρα 51 και 52 και κατά τις διακρίσεις αυτών, κατά των υπόχρεων νομικών ή φυσικών προσώπων και των υπαλλήλων τους.

● Κάθε άλλη αρμοδιότητα που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου.[17]

3.8 Κεντρική Συντονιστική Αρχή και Επιτροπές

3.8.1 Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης

Με τον παρόντα Νόμο, Συνιστάται «Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης».

Σκοπός της Αρχής είναι η λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις στ΄ έως και ιε΄ της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 3213/2003 (ΦΕΚ 309 Α΄).

Σύμφωνα με το Νόμο η ανωτέρω αρχή :

● απολαμβάνει διοικητικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Η έδρα της είναι στο Νομό Αττικής, σε τόπο που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο προϋπολογισμός της Αρχής αποτελεί τμήμα του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών. Η ίδια η Αρχή μπορεί με απόφασή της να εγκαθιστά και να λειτουργεί γραφεία της και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Για οποιαδήποτε διαφορά διοικητικής ή αστικής φύσης ανακύπτει από τη λειτουργία της Αρχής αποκλειστικά αρμόδια είναι τα δικαστήρια της Αθήνας.

---

[17] Νόμος 3691/2008, άρθρο 6

● συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δώδεκα (12) Μέλη, καθώς και από ισάριθμους αναπληρωτές τους, οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν τις αυτές ιδιότητες και προσόντα με αυτούς. Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής απολαμβάνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και δεσμεύονται μόνο από το νόμο και τη συνείδησή τους. Η θητεία τους είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται για μια ακόμα φορά.

● Πρόεδρος της Αρχής ορίζεται ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός εν ενεργεία, με γνώση της αγγλικής γλώσσας, ο οποίος επιλέγεται μαζί με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου. Ο Πρόεδρος της Αρχής είναι πλήρους απασχόλησης. Ο διορισμός του γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου.

● Τα Μέλη της Αρχής και οι αναπληρωτές τους διορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Υπουργού Οικονομικών, ύστερα από πρόταση κατά λόγο αρμοδιότητας των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Οικονομικών, Εξωτερικών και Προστασίας του Πολίτη, του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος και του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, οι οποίοι προτείνουν πρόσωπα που διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση, το ήθος τους και την επαγγελματική τους ικανότητα και εμπειρία στον τραπεζικό, οικονομικό, νομικό ή επιχειρησιακό τομέα, ανάλογα με τις απαιτήσεις των επί μέρους Μονάδων της Αρχής. Ο διορισμός των τακτικών Μελών γίνεται αφού προηγηθεί γνώμη της Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής για την καταλληλότητα των προτεινόμενων προσώπων. Για το σκοπό αυτόν εφαρμόζεται κατ΄ αναλογία η διαδικασία των παραγράφων 3 έως 5 του άρθρου 49Α του Κανονισμού της Βουλής, η οποία κινείται με πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. .[18]

Η Αρχή απαρτίζεται από τρεις αυτοτελείς Μονάδες:

Α) Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών
Β) Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας
Γ) Μονάδα Ελέγχου Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

---

[18] Νόμος 3691/2008, Άρθρο 7.

οι αρμοδιότητες κάθε μονάδας κατά περίπτωση είναι οι εξής :

● Συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν από υπόχρεα πρόσωπα και άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και αφορούν ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες, ή επιχειρηματικές, επαγγελματικές ή συναλλακτικές σχέσεις που ενδεχομένως σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και ζητεί κάθε επιπρόσθετη πληροφορία για την εκπλήρωση των καθηκόντων της.

● Δέχεται, διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές ή δραστηριότητες, σχετιζόμενες ενδεχομένως με τα αδικήματα του στοιχείου α', που διαβιβάζονται σε αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής, καθώς και κάθε πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση της από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το διαδίκτυο ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή.

● Δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στα υπόχρεα πρόσωπα και φορείς που αναφέρονται στα ως άνω στοιχεία α' και β' όσον αφορά τη διαχείριση μιας υπόθεσης ή την αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των ερευνών της.

● Έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή Οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα, περιλαμβανομένου του συστήματος «Τειρεσίας».

● Μπορεί να διενεργεί ειδικούς επιτόπιους ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της υποθέσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα ή σε εγκαταστάσεις υπόχρεων προσώπων, με δυνατότητα συνεργασίας της εκάστοτε αρμόδιας αρχής ή άλλης δημόσιας αρχής.

● Ζητεί τη συνεργασία δημόσιων υπηρεσιών, νομικών προσώπων του δημόσιου και του ιδιωτικού δικαίου και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής, καθώς και την παροχή στοιχείων, στο πλαίσιο ελέγχου και έρευνας υποθέσεων σχετικών με τα αδικήματα των άρθρων 2 και 3 του παρόντος νόμου. επίσης μπορεί να ζητεί οποιαδήποτε στοιχεία και από δικαστικές, προανακριτικές ή ανακριτικές αρχές.

● Ενημερώνει εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία, χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των ερευνών της ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

● Ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές για περιπτώσεις που ενδέχεται να συνδέονται με μη συμμόρφωση ή ελλιπή συνεργασία με αυτήν των εποπτευόμενων από αυτές υπόχρεων προσώπων προς τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο.

● Ζητεί κάθε πληροφορία που απαιτείται για τις έρευνές της από τις αρμόδιες αρχές και τα υπόχρεα πρόσωπα, περιλαμβανομένων και ομαδοποιημένων πληροφοριών που αφορούν ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών ή δραστηριοτήτων ή φυσικών ή νομικών προσώπων ή νομικών σχημάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

● Δύναται να εξετάζει, στο πλαίσιο των ερευνών της, στοιχεία και ενδείξεις για τον εντοπισμό απόπειρας ή διάπραξης βασικού αδικήματος, προκειμένου να διαπιστώσει τον παράνομο χαρακτήρα περιουσιακών στοιχείων και την πιθανή νομιμοποίησή τους ή τη σύνδεσή τους με τρομοκρατικές πράξεις ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

● Συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τους αναφερόμενους στο άρθρο 40 φορείς.

● Τηρεί στατιστικά στοιχεία.

● Προβαίνει στις ενέργειες που προβλέπονται στο άρθρο 49 του παρόντος νόμου για την εφαρμογή του μέτρου της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων που επιβάλλεται με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. και των οργάνων του και με Κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Επιτροπή συμμετέχει σε διεθνείς φορείς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αντίστοιχων με αυτή αρχών, ιδίως στο Δίκτυο των αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FIU-Net) και στη διεθνή Ομάδα Έγκμοντ (Egmont Group), παρακολουθεί τις εργασίες τους και συμμετέχει, κατά το δυνατόν, σε ομάδες εργασίας αυτών των φορέων.

● δέχεται τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης όλων των προσώπων που υποχρεούνται στην υποβολή τέτοιας δήλωσης, πλην εκείνων που αναφέρονται στις περιπτώσεις α΄ έως και ε΄ της παρ. 1 του άρθρου 1 , του άρθρου 14 του Ν. 3213/2003 και του Προέδρου, των Μελών και του προσωπικού της Αρχής

● διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται ή περιέρχονται στην Αρχή σχετικά με τη μη υποβολή ή με ανακρίβειες των δηλώσεων αυτών, προβαίνοντας σε δειγματοληπτικό, κατά την κρίση της, ή στοχευμένο έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων προσώπων. Ο έλεγχος, πέραν της διαπίστωσης της υποβολής και του αληθούς περιεχομένου της δήλωσης, περιλαμβάνει σε κάθε περίπτωση τη διακρίβωση, κατά πόσον η

απόκτηση νέων περιουσιακών στοιχείων ή η επαύξηση υφιστάμενων δικαιολογείται από το ύψος των πάσης φύσεως εσόδων των υπόχρεων σε δήλωση προσώπων, σε συνδυασμό με τις δαπάνες διαβίωσής τους.

Η Μονάδα μπορεί να καλεί τους ελεγχόμενους για να δώσουν διευκρινίσεις ή να προσκομίσουν συμπληρωματικά παραστατικά στοιχεία εντός ρητής προθεσμίας.

Σχετικά με τα αδικήματα του άρθρου 2 και τα συναφή με αυτά βασικά αδικήματα του άρθρου 3 του παρόντος η Επιτροπή ενεργεί ως ακολούθως:

● αρχικά έρευνα όταν λαμβάνει γνώση οποιασδήποτε ύποπτης συναλλαγής ή δραστηριότητας από αναφορές των υπόχρεων προς υποβολή προσώπων ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή.

● Μετά το πέρας της έρευνας αυτής η Ολομέλεια της Επιτροπής αποφασίζει αν πρέπει να συνεχισθεί η έρευνα ή να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να παραπεμφθεί στον αρμόδιο Εισαγγελέα εφόσον τα συλλεγέντα στοιχεία κρίνονται επαρκή για την ανωτέρω παραπομπή ή τέλος αν επιβάλλεται η διενέργεια ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης.

Έναντι της Επιτροπής δεν ισχύει, κατά τη διάρκεια των ερευνών και ελέγχων της, οποιοδήποτε τραπεζικό, χρηματιστηριακό, φορολογικό ή επαγγελματικό απόρρητο με την επιφύλαξη των άρθρων 212, 261 και 262 του Κ.Π.Δ..[19]

3.8.2 Κεντρική Συντονιστική Επιτροπή

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται ως Κεντρική Συντονιστική Αρχή για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, για την αξιολόγηση και ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών αντιμετώπισης των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, για το συντονισμό της δράσης των αρμόδιων αρχών και για τη διεθνή εκπροσώπηση της χώρας.

Η Κεντρική Συντονιστική Αρχή έχει τις εξής αρμοδιότητες:

● Εκτιμά και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων μέτρων ανά κατηγορία υπόχρεων προσώπων και το βαθμό συμμόρφωσης αυτών προς τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τον παρόντα νόμο.

---

[19] Νόμος 3591/2008, άρθρο 7.

● Εξετάζει, αναλύει και συγκρίνει τις εξαμηνιαίες εκθέσεις που υποβάλλουν οι αρμόδιες αρχές σύμφωνα με την παράγραφο 7 του άρθρου 6, και προτείνει τη λήψη κατάλληλων μέτρων προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της εποπτείας.

● Αναλύει ειδικότερα τον αριθμό, την ποιότητα και τις τάσεις των αναφορών ύποπτων ή ασύνηθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων προς την Επιτροπή, ανά κατηγορία υπόχρεων προσώπων, σύμφωνα με τα στοιχεία που της παρέχει η Επιτροπή.

● Επιδιώκει τη συνεχή αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας των αρμόδιων αρχών μεταξύ τους και με την Επιτροπή, ιδιαίτερα όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών, τη διενέργεια κοινών ελέγχων, την υιοθέτηση κοινών εποπτικών πρακτικών και την παροχή εναρμονισμένων οδηγιών προς τα υπόχρεα πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές στη συγκρότηση, το οικονομικό μέγεθος, τις λειτουργικές δυνατότητες και τις επιχειρηματικές, συναλλακτικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων.

● Διοργανώνει συναντήσεις, συσκέψεις και σεμινάρια με εκπροσώπους των αρμόδιων αρχών, της Επιτροπής και των υπόχρεων προσώπων για ανταλλαγή απόψεων, αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων και ενημέρωση για τις εξελίξεις σε διεθνείς οργανισμούς και φορείς σχετικά με την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων του άρθρου 2.

● Συντονίζει την κατάρτιση μελετητικών σχεδίων και τη συγκρότηση ομάδων εργασίας για την εξέταση και μελέτη ορισμένων θεμάτων, σε συνεννόηση με την Επιτροπή Στρατηγικής του άρθρου 9, την Επιτροπή και τις αρμόδιες αρχές.

● Έχει την κεντρική ευθύνη εκπροσώπησης της χώρας μας στους αναφερόμενους στο στοιχείο ε' διεθνείς οργανισμούς και φορείς, ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Συμβούλιο της Ευρώπης (Moneyval) και στην Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - F.A.T.F.), ενημερώνεται για τις εξελίξεις σε άλλους διεθνείς οργανισμούς ή φορείς στους οποίους συμμετέχουν αρμόδιες αρχές, η Επιτροπή ή φορείς εκπροσώπησης ορισμένων κατηγοριών υπόχρεων προσώπων και μεριμνά για τη διάχυση σε όλους τους ανωτέρω αναφερομένους των σχετικών πληροφοριών.

● Μεριμνά για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων διεθνών οργανισμών ή φορέων, για την υποβολή σχολίων ή προτάσεων προς αυτούς, τη σύνταξη και υποβολή Σχεδίων Δράσης και συντονισμό των απαντήσεων σε αξιολογήσεις της χώρας μας από διεθνείς οργανισμούς ή φορείς, συνεργαζόμενη με την Επιτροπή, τις αρμόδιες αρχές και τους φορείς εκπροσώπησης υπόχρεων προσώπων.

● Παρέχει στον Πρόεδρο της Επιτροπής Στρατηγικής του άρθρου 9 πλήρη ενημέρωση για την αποτελεσματική λειτουργία της Επιτροπής αυτής.

● Επικοινωνεί με τον φορέα του άρθρου 11, παρέχει κάθε δυνατή ενημέρωση και υποστήριξη και αξιολογεί τις προτάσεις και εισηγήσεις του.[20]

3.8.3 Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Σύμφωνα με τον Νόμο συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών επιτροπή με την επωνυμία «Επιτροπή Επεξεργασίας Στρατηγικής και Πολιτικών για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (εφεξής: Επιτροπή Στρατηγικής).[21]

Το έργο της Επιτροπής Στρατηγικής συνίσταται:

● στην προετοιμασία και σχεδιασμό συγκεκριμένων πολιτικών για την αντιμετώπιση εντοπισμένων αδυναμιών στο γενικό μηχανισμό της χώρας με σκοπό την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

● στη μελέτη και σχεδιασμό των απαραίτητων μέτρων νομοθετικής, κανονιστικής και οργανωτικής φύσης για τη βελτίωση του εποπτικού πλαισίου και τη συμμόρφωση της χώρας μας με τα διεθνή πρότυπα και απαιτήσεις,

● στην ενημέρωσή της για το μελετητικό έργο της Κεντρικής Συντονιστικής Αρχής, της Διεύθυνσης Διεθνών Σχέσεων και Μελετών της Επιτροπής, των αρμόδιων αρχών και άλλων φορέων και στην αξιολόγηση και αξιοποίηση αυτών των μελετών,

● στην εξέταση τρόπων ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας της Επιτροπής όσον αφορά στη στελέχωσή της με εξειδικευμένο προσωπικό, την αναβάθμιση της συνεργασίας της με τις αρμόδιες αρχές, την αύξηση των αναφορών ύποπτων και ασύνηθων συναλλαγών και βελτίωση της ποιότητάς τους, μέσω της αποτελεσματικότερης εποπτείας των αρμόδιων

---

[20] Νόμος 3691/2008, άρθρο 8.

[21] Νόμος 3691/2008, άρθρο 9.

αρχών και μέσω της ενεργοποίησης και οργάνωσης άλλων δημόσιων φορέων για την υποβολή αναφορών ή διαβίβαση πληροφοριών από αυτούς προς την Επιτροπή,

● στην παρακολούθηση των σχετικών εξελίξεων σε διεθνείς οργανισμούς και φορείς, ιδίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund - I.M.F.) και στην Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - F.A.T.F.),

● στην παρακολούθηση του βαθμού συμμόρφωσης της χώρας μας με τα διεθνή πρότυπα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών και φορέων, σχετικά με την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

● στη διαρκή ανάπτυξη της συνεργασίας των Υπουργείων και φορέων της παραγράφου 2 και στην προώθηση διμερών ή πολυμερών μνημονίων συνεργασίας, και

● στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα, με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών και τη μελέτη των αναγκαίων προσαρμογών που απαιτούνται για τη βελτίωση της συνεισφοράς των προσώπων του ιδιωτικού τομέα, για την αντιμετώπιση των αδικημάτων του Νόμου.[22]

3.8.4 Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Σύμφωνα με τον Νόμο με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών συγκροτείται ειδικός Φορέας από φορείς εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων, με την επωνυμία «Φορέας διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (εφεξής: Φορέας). Πρόεδρος του Φορέα ορίζεται ο γενικός γραμματέας της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών. Τα μέλη προτείνονται από τους επί μέρους φορείς εκπροσώπησης των κατηγοριών των υπόχρεων προσώπων. Έδρα του Φορέα ορίζονται τα γραφεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών.

---

[22] Νόμος 3691/2008, άρθρο 9.

Οι δραστηριότητες και δράσεις του Φορέα ενδεικτικά είναι:

● η συνεργασία και διαβούλευση των συμμετεχόντων για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους που προβλέπονται στον παρόντα νόμο,

● η ανταλλαγή της εμπειρίας και γνώσης τους επί των διεθνών εξελίξεων, η μελέτη συγκεκριμένων προβλημάτων και ο εντοπισμός ευάλωτων τομέων ή κλάδων ή καταστάσεων ως προς τους κινδύνους της απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων του Νόμου,

● η παροχή διευκρινιστικών οδηγιών προς τα υπόχρεα πρόσωπα, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν, για την αντιμετώπιση ορισμένων τεχνικών θεμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και των κανονιστικών αποφάσεων των αρμόδιων αρχών,

● η διάχυση των πληροφοριών που περιέχονται σε εκθέσεις τυπολογίας ελληνικών φορέων και διεθνών οργανισμών, η μελέτη και η ανάλυση αυτών και η υποβολή προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς για την αντιμετώπιση θεμάτων που ανακύπτουν,

● η συγκρότηση ομάδων εργασίας για την εξέταση θεμάτων που αφορούν όλους ή μερικούς από τους συμμετέχοντες, ιδίως ως προς την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαδικασιών, μέτρων και πρακτικών για τον εντοπισμό ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων και τη βελτίωση αυτών, με σκοπό την πληρέστερη συμμόρφωση των υπόχρεων προσώπων προς τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο,

● η διοργάνωση σεμιναρίων, ημερίδων ή συναντήσεων και η έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και εκπαιδευτικού υλικού με σκοπό την ευαισθητοποίηση των υπόχρεων προσώπων στους κινδύνους που ενέχουν τα αδικήματα του άρθρου 2 για την κοινωνία, την αξιοπιστία και φήμη τους, καθώς και την ενημέρωσή τους για την ενδεχόμενη πειθαρχική, διοικητική ή ποινική ευθύνη τους από τη μη τήρηση των υποχρεώσεών τους.

Επισημαίνεται ότι σε εξετάσεις της χώρας μας από διεθνείς οργανισμούς ή φορείς σχετικά με την εφαρμογή των διεθνών προτύπων όσον αφορά στην αντιμετώπιση των αδικημάτων του Νόμου, ο Φορέας και οι φορείς εκπροσώπησης των υπόχρεων προσώπων συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές και ενημερώνουν εγκαίρως την Κεντρική Συντονιστική Αρχή.[23]

3.8.5 Επιτροπή δικηγόρων

[23] Νόμος 3691/2008, άρθρο 11.

Σύμφωνα με το Νόμο συνιστάται Επιτροπή δικηγόρων, η οποία απαρτίζεται από πέντε μέλη, οριζόμενα με τριετή θητεία από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος και εδρεύει στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Η Επιτροπή αυτή λαμβάνει τις αναφορές των δικηγόρων για ύποπτες ή ασυνήθεις δραστηριότητες ή συναλλαγές, ελέγχει αν υποβάλλονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και τις διαβιβάζει χωρίς καθυστέρηση στην Επιτροπή. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της ανωτέρω Ολομέλειας, ορίζεται ο τρόπος λειτουργίας της Επιτροπής αυτής, ο τρόπος διαβίβασης των αναφορών των δικηγόρων όλης της Επικράτειας στην Επιτροπή, καθώς και η διαδικασία συνεργασίας και επικοινωνίας της με την Επιτροπή.[24]

3.9 Απαιτήσεις του Νόμου

3.9.1 Δέουσας επιμέλειας ως προς το πρόσωπο του πελάτη

Απαίτηση του Νόμου είναι τα υπόχρεα πρόσωπα να εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη στις εξής περιπτώσεις:

● όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις,

● όταν διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές που ανέρχονται σε ποσό τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση,

● όταν υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων του νόμου, ανεξάρτητα από κάθε παρέκκλιση, εξαίρεση ή όριο ποσού,

● όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων του πελάτη.[25]

Τα μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζουν τα υπόχρεα πρόσωπα ως προς τον πελάτη περιλαμβάνουν:

---

[24] Νόμος 3691/2008, άρθρο 34.

[25] Νόμος 3691/2008, άρθρο 12.

● Την πιστοποίηση και την επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές.

● Την πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων της εταιρείας -πελάτη, τη συνεχή επικαιροποίηση των στοιχείων και τη λήψη εύλογων μέτρων, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητάς τους ώστε να διασφαλίζεται ότι το υπόχρεο πρόσωπο γνωρίζει τον πραγματικό δικαιούχο ή τους πραγματικούς δικαιούχους. Τα ανωτέρω ισχύουν και για άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης. Όσον αφορά άλλα νομικά πρόσωπα, εμπιστεύματα (trusts) και ανάλογα νομικά σχήματα, τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν εύλογα μέτρα, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για να κατανοήσουν τη διάρθρωση της κυριότητας και του ελέγχου του πελάτη. Ως κίνδυνος νοείται η σοβαρή πιθανότητα εμπλοκής του πελάτη σε διάπραξη ή απόπειρα διαπράξεως αδικήματος του νόμου.

● Τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου και την επαλήθευση των εισοδημάτων των ανωτέρω από τα πιστωτικά ιδρύματα με βάση προσκομιζόμενο πρόσφατο εκκαθαριστικό σημείωμα φορολογίας εισοδήματος, πλην των περιπτώσεων που ο πελάτης δεν υποχρεούται να υποβάλει δήλωση φόρου εισοδήματος.

● Την εξέταση με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγής ή δραστηριότητας, η οποία από τη φύση της ή από τα στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να συνδεθεί με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στις συναλλαγές αυτές περιλαμβάνονται ιδίως οι πολύπλοκες ή ασυνήθιστα μεγάλες συναλλαγές και όλα τα ασυνήθιστα είδη συναλλαγών που πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο.

● Τη λήψη κάθε άλλου πρόσφορου μέτρου συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής και της άρνησης παροχής υπηρεσιών ή άσκησης δραστηριοτήτων, εφόσον δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη.

● Την άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών και δραστηριοτήτων των ως άνω προσώπων καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης, προκειμένου τα υπόχρεα πρόσωπα να διαπιστώνουν ότι οι συναλλαγές ή δραστηριότητες συνάδουν με τις γνώσεις που έχουν για τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους και τα χαρακτηριστικά του εκτιμώμενου κινδύνου και εφόσον απαιτείται, την προέλευση των κεφαλαίων, σύμφωνα με

κριτήρια που δύνανται να ορίζουν οι αρμόδιες αρχές. Τα υπόχρεα πρόσωπα διασφαλίζουν επιπλέον την τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών.

Σύμφωνα με το Νόμο δε όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδειξη της δικής του ταυτότητας κατά την παράγραφο 1 οφείλει να προβαίνει σε σχετική δήλωση και να αποδεικνύει τα στοιχεία του τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, για λογαριασμό του οποίου ενεργεί. Τα υπόχρεα πρόσωπα σε κάθε περίπτωση οφείλουν να εξακριβώσουν την αλήθεια και των στοιχείων αυτών και όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος δεν προβεί στην ως άνω δήλωση, αλλά υπάρχει βάσιμη αμφιβολία για το αν ενεργεί για δικό του λογαριασμό ή υπάρχει βεβαιότητα ότι ενεργεί για λογαριασμό άλλου.

Επιπλέον ο Νόμος προβλέπει ότι σε περίπτωση κοινών λογαριασμών καταθέσεων, τίτλων ή άλλης φύσεως χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι δικαιούχοι των λογαριασμών αυτών θεωρούνται ως πελάτες και εφαρμόζονται γι' αυτούς οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας.

Επίσης τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν, την κατάλληλη χρονική στιγμή και ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας όχι μόνο στους νέους αλλά και στους υφιστάμενους πελάτες.

Επισημαίνεται τέλος ότι τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, αλλά μπορούν να καθορίζουν την έκταση των μέτρων αυτών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, ο οποίος εξαρτάται από το είδος και το οικονομικό μέγεθος του πελάτη, της επιχειρηματικής σχέσης, του προϊόντος ή της συναλλαγής, συμμορφούμενα με τις σχετικές αποφάσεις των αρμόδιων αρχών. Ακόμη τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν στις αρμόδιες αρχές ότι η έκταση των μέτρων είναι ανάλογη με τους κινδύνους των αδικημάτων του νόμου, ότι εφαρμόζουν αυτά τα μέτρα με συνέπεια και αποτελεσματικότητα και ότι συμμορφώνονται με τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών.[26]

3.9.2 Χρόνος εφαρμογής δέουσας επιμέλειας

Για τον χρόνος εφαρμογής δέουσας επιμέλειας προβλέπεται από τον Νόμο ότι:

● Η πιστοποίηση και επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου πραγματοποιείται πριν από τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων ή τη διενέργεια της συναλλαγής.

---

[26] Νόμος 3691/2008, άρθρο 13.

● Κατά παρέκκλιση, επιτρέπεται να ολοκληρώνεται η επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας των αναφερόμενων προσώπων κατά τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων, εφόσον αυτό απαιτείται για να μην διακοπεί η ομαλή διεξαγωγή των συναλλαγών και εφόσον ο κίνδυνος διάπραξης των αδικημάτων του νόμου είναι μικρός. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εν λόγω διαδικασίες επαλήθευσης περατώνονται το συντομότερο δυνατόν μετά την αρχική επαφή.

● Κατά παρέκκλιση όσον αφορά τις δραστηριότητες που εντάσσονται στις ασφάλειες ζωής, επιτρέπεται η επαλήθευση της ταυτότητας του ασφαλισμένου ή/ και του δικαιούχου του ασφαλίσματος και του πραγματικού δικαιούχου να πραγματοποιείται μετά τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης. Στην περίπτωση αυτή, η επαλήθευση πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατόν και οπωσδήποτε πριν ο δικαιούχος ή ο ασφαλισμένος προβεί σε συναλλαγή, ιδίως πριν ασκήσει δικαιώματα που του παρέχει το ασφαλιστήριο συμβόλαιο.

● Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το υπόχρεο πρόσωπο δεν μπορεί να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις του νόμου, δεν εκτελεί τη συναλλαγή, δεν συνάπτει επιχειρηματική σχέση ή διακόπτει οριστικά αυτήν και εξετάζει αν συντρέχει υποχρέωση αναφοράς στην Επιτροπή.

Η ανωτέρω απαγόρευση δεν εφαρμόζεται ως προς τους δικηγόρους όταν ενεργούν στο πλαίσιο της αξιολόγησης της νομικής κατάστασης των πελατών τους ή εκτελούν δραστηριότητες ως υπερασπιστές ή ως εκπρόσωποι των πελατών τους σε δικαστικές διαδικασίες ή σχετικά με αυτές τις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών για την έναρξη δικαστικής διαδικασίας ή την αποφυγή της.[27]

Επιπλέον υποχρεώσεις που προβλέπονται στο Νόμο:

● Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν επιτρέπεται να τηρούν μυστικούς, ανώνυμους ή μόνον αριθμημένους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων ή λογαριασμούς με εικονικά ονόματα ή λογαριασμούς που δεν έχουν το πλήρες όνομα του δικαιούχου τους, σύμφωνα με τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας. [28]

● Τα καζίνο που λειτουργούν στην Ελλάδα οφείλουν να εξακριβώνουν την ταυτότητα των πελατών τους κατά την είσοδό τους στις εγκαταστάσεις των παιγνίων και να λαμβάνουν τα

---

[27] Νόμος 3691/2008, άρθρο 14.

[28] Νόμος 3691/2008, άρθρο 15.

κατάλληλα μέτρα για εντοπισμό ύποπτων περιπτώσεων που είναι πιθανό να συνδέονται με παράνομα έσοδα ή με απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του Νόμου. Ιδίως πρέπει να εξετάζουν:

α) πελάτες που διαθέτουν σημαντικά ποσά σε παίγνια κάθε είδους, όταν από τα στοιχεία που διαθέτει το καζίνο ο πελάτης δεν έχει ή δεν φαίνεται να έχει την ανάλογη οικονομική επιφάνεια και

β) περιπτώσεις κατά τις οποίες ο πελάτης κερδίζει σημαντικά ποσά σε παίγνια του καζίνο και υπάρχουν ενδείξεις διάπραξης των αδικημάτων του Νόμου.

● Εφόσον τα καζίνο τηρούν μητρώο για τις πληρωμές κερδών και για την εξόφληση των μαρκών επ' ονόματι πελατών, αυτά διατηρούνται τουλάχιστον επί μία πενταετία σύμφωνα με διαδικασίες οριζόμενες στις αναφερόμενες αποφάσεις της αρμόδιας αρχής των καζίνο. Τα στοιχεία αυτά είναι διαθέσιμα σε ελέγχους της αρμόδιας αρχής και της Επιτροπής.

● Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται και στα καζίνο που λειτουργούν σε πλοία με ελληνική σημαία.

● Με αποφάσεις της αρμόδιας αρχής εξειδικεύονται τα αναφερόμενα στις παραπάνω παραγράφους μέτρα και οι λοιπές υποχρεώσεις των επιχειρήσεων καζίνο που προβλέπονται στον παρόντα νόμο.[29]

3.9.3 Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη

Τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις που προβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις όταν ο πελάτης είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε τρίτη χώρα η οποία επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες προς αυτές της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ και το ίδρυμα ή ο οργανισμός που εδρεύει στην τρίτη χώρα τελεί υπό εποπτεία όσον αφορά τη συμμόρφωσή του προς τις υποχρεώσεις αυτές.

Τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας, όταν οι πελάτες είναι:

---

[29] Νόμος 3691/2008, άρθρο 16.

● Εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε μία ή περισσότερες οργανωμένες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 43 του ν. 3606/2007 (ΦΕΚ195 Α'), ή της νομοθεσίας άλλου κράτους - μέλους, συμβατής με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ (L145/30.4.2004),

● εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α') και εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, εδρεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διέπονται από διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους της έδρας τους που είναι συμβατές με τις διατάξεις της Οδηγίας 85/611/ΕΟΚ (L 375/ 31.12.1985), όπως ισχύει,

● ελληνική δημόσια αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή επιχείρηση ή οργανισμός που ανήκει κατά 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο,

● δημόσιες αρχές ή δημόσιοι οργανισμοί οι οποίοι πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:

i) τους έχει ανατεθεί δημόσιο λειτούργημα σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες για τις Κοινότητες ή το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο,

ii) η ταυτότητά τους είναι δημοσίως γνωστή, διαφανής και καθορισμένη,

iii) οι δραστηριότητες και οι λογιστικές τους πρακτικές είναι διαφανείς,

iv) είτε είναι υπόλογοι σε κοινοτικό θεσμικό όργανο ή σε αρχές κράτους - μέλους είτε εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες που διασφαλίζουν την εποπτεία και τον έλεγχο της δραστηριότητάς τους.

Στις παραπάνω περιπτώσεις τα υπόχρεα πρόσωπα φροντίζουν να συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες ώστε να κρίνουν εάν ο πελάτης μπορεί να εξαιρεθεί κατά την έννοια των εν λόγω παραγράφων και αποφασίζουν βάσει των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου. Με αποφάσεις των αρμοδίων αρχών δύναται να εξειδικεύονται οι επαρκείς πληροφορίες που θα πρέπει να συγκεντρώνονται.

Εξαίρεση του Νόμου επίσης αποτελεί και το ότι τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας, όσον αφορά:

● τις ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής που συνάπτονται από ασφαλιστικές εταιρείες, αν το ποσό του ασφαλίστρου ή των περιοδικών ασφαλίστρων, που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους, δεν υπερβαίνει τα χίλια (1.000) ευρώ ή στην περίπτωση εφάπαξ καταβολής, τα δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ. Αν το ασφάλιστρο ή τα περιοδικά

ασφάλιστρα που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους αυξηθούν έτσι ώστε να υπερβούν το όριο των χιλίων (1.000) ευρώ, απαιτείται η επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητας του ασφαλισμένου,

● τα προγράμματα συνταξιοδοτικής ασφάλισης που προσφέρουν συνταξιοδοτικές παροχές στους εργαζομένους, για τις οποίες οι εισφορές καταβάλλονται μέσω αφαίρεσης από τις αποδοχές και των οποίων οι όροι δεν επιτρέπουν τη μεταφορά των δικαιωμάτων των μελών,

● τις συμβάσεις συνταξιοδοτικής ασφάλισης που συνάπτονται βάσει συμβάσεων εργασίας ή επαγγελματικής δραστηριότητας του ασφαλισμένου, υπό τον όρο ότι οι συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς ούτε μπορεί να χρησιμεύσουν ως εγγύηση δανείου,

● το ηλεκτρονικό χρήμα, κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 3148/2003 (ΦΕΚ 136 Α') εφόσον η νομισματική αξία που είναι αποθηκευμένη στο ηλεκτρονικό υπόθεμα, αν αυτό δεν μπορεί να επαναφορτιστεί, δεν υπερβαίνει τα εκατόν πενήντα (150) ευρώ ή εφόσον το ηλεκτρονικό υπόθεμα μπορεί να επαναφορτιστεί, το συνολικό ποσό των συναλλαγών για ένα ημερολογιακό έτος δεν υπερβαίνει τα δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ. Εάν ο κομιστής εξαργυρώσει, βάσει της παρ. 6 του άρθρου 14 του ν. 3148/2003, ποσό χιλίων (1.000) ευρώ ή μεγαλύτερο κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος, απαιτείται η επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητάς του.[30]

Πρέπει να αναφερθεί όμως ότι τα υπόχρεα πρόσωπα απαγορεύεται να εφαρμόζουν την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια σε νομικά πρόσωπα τα οποία εδρεύουν στη Τρίτη χώρα για την οποία έχει εκδοθεί απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 40 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ.[31]

3.9.4 Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον Πελάτη

Τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, επιπλέον των μέτρων που προαναφέρθηκαν.

● Ειδικότερα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν στις περιπτώσεις που εκτιμούν ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος να εφαρμόζουν με συνέπεια και αποτελεσματικότητα ειδικά μέτρα όπως:

---

[30] Νόμος 3691/2008, άρθρο 17.

[31] Πολυχρόνης Π.Τσιρίδης , «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (ν.3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

α) σε συναλλαγές χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη,

β) σε νέα προϊόντα και τεχνολογίες,

γ) σε πρόσωπα διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης

δ) σε πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα

● να λαμβάνουν κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο που αποφασίζει η αρμόδια αρχή τους για την αποτροπή των αδικημάτων του νόμου, συμπεριλαμβανομένης της επιμελούς εξέτασης του συνολικού χαρτοφυλακίου του πελάτη, του πραγματικού δικαιούχου, του προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης, των συγγενών, συζύγων, συντρόφων και στενών συνεργατών των ανωτέρω τουλάχιστον κατά τα τρία τελευταία έτη.[32]

Για τις περιπτώσεις συναλλαγών χωρίς την φυσική παρουσία πελάτη θα πρέπει να εφαρμόζονται ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

● να διασφαλίζουν ότι η ταυτότητα του πελάτη επαληθεύεται με πρόσθετα αποδεικτικά έγγραφα, δεδομένα ή πληροφορίες,

● να λαμβάνουν συμπληρωματικά μέτρα για τον έλεγχο ή την πιστοποίηση των υποβληθέντων εγγράφων ή απαιτούν επιβεβαιωτική πιστοποίηση από πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

● να διασφαλίζουν ότι η πρώτη πληρωμή στο πλαίσιο των συναλλαγών πραγματοποιείται μέσω λογαριασμού, ο οποίος έχει ανοιχθεί επ' ονόματι του πελάτη σε πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.[33]

Στις διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με ιδρύματα τραπεζικής ανταπόκρισης από τρίτες χώρες, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν:

● να συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης για να κατανοήσουν πλήρως το είδος και τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης και να εκτιμήσουν, από τις δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, τη φήμη του ιδρύματος και την ποιότητα της εποπτείας που ασκείται επ' αυτού,

---

[32] Πολυχρόνης Π.Τσιρίδης , «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (ν.3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

[33] Νόμος 3691/2008, άρθρο 20.

● να αξιολογούν τους ελέγχους του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

● να εξασφαλίζουν την έγκριση ανώτερων διοικητικών στελεχών πριν από τη σύναψη νέων σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης,

● να διευκρινίζουν με σαφή τρόπο τις δικές τους αρμοδιότητες και αυτές του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης, στα πλαίσια της σύμβασης τραπεζικής ανταπόκρισης,

● στους λογαριασμούς πλάγιας πρόσβασης, να διασφαλίζουν ότι το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης έχει ελέγξει την ταυτότητα των πελατών και εφαρμόζει συνεχή έλεγχο των πελατών που έχουν πρόσβαση στους λογαριασμούς του πιστωτικού ιδρύματος και ότι το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης μπορεί να παράσχει χωρίς καθυστέρηση στοιχεία και δεδομένα σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια ως προς τους πελάτες, κατόπιν αιτήματος του πιστωτικού ιδρύματος.[34]

Ο Νόμος ρητά απαγορεύει στα πιστωτικά ιδρύματα:

● να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέση τραπεζικής ανταπόκρισης με εικονική τράπεζα

● να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με τράπεζα η οποία είναι γνωστό ότι επιτρέπει να χρησιμοποιούνται οι λογαριασμοί της από εικονικές τράπεζες. [35]

Αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται και στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, για τους σκοπούς του νόμου αυτού, στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα περιλαμβάνονται:

● Οι αρχηγοί κρατών, οι αρχηγοί κυβερνήσεων, οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί,

● τα μέλη κοινοβουλίων,

● τα μέλη ανώτατων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων και άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικα μέσα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων,

● τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων,

---

[34] Νόμος 3691/2008, άρθρο 21.

[35] Νόμος 3691/2008, άρθρο 21.

● τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών,

● οι πρεσβευτές και οι επιτετραμμένοι διπλωμάτες,

● οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων,

● τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων.

Όσον αφορά τις συναλλαγές ή τις επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν:

● να εφαρμόζουν τις κατάλληλες διαδικασίες, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, για να καθορίζουν εάν ο πελάτης είναι πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο,

● να εξασφαλίζουν την έγκριση από τα ανώτερα διοικητικά στελέχη για τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων με τους πελάτες αυτούς,

● να λαμβάνουν επαρκή μέτρα για να διαπιστώνουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων στα οποία αφορά η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή,

● να διενεργούν ενισχυμένη και συνεχή παρακολούθηση της επιχειρηματικής σχέσης.[36]

Επισημαίνεται ότι ως πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα δεν νοούνται τα πρόσωπα τα οποία είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα. Στα πρόσωπα αυτά εφαρμόζονται μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας.

Ο λόγος που επελέγη η συνήθης δέουσα επιμέλεια για τα ημεδαπά πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα είναι ότι υπάγονται ήδη σε έλεγχο «πόθεν έσχες» και σε δημόσιο έλεγχο.[37]

3.9.5 Υποχρεώσεις αναφοράς και απαγόρευση γνωστοποίησης

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου, τα πρόσωπα και οι υπάλληλοί τους, στους οποίους περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, οφείλουν:

---

[36] Νόμος 3691/2008, άρθρο 22.

[37] Πολυχρόνης Π.Τσιρίδης , «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (ν.3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

● να ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή, με δική τους πρωτοβουλία, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,

● να παρέχουν αμελλητί στην Επιτροπή, στην αρμόδια αρχή τους και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν αιτήματος αυτών, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.

Πρέπει να επισημάνουμε πως κάποια πρόσωπα που ρητά αναφέρονται στο Νόμο, όπως Ορκωτοί Ελεγκτές – Λογιστές, φορολογικοί σύμβουλοι, συμβολαιογράφοι και δικηγόροι δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου όσον αφορά στις πληροφορίες που λαμβάνουν από ή σχετικά με πελάτη τους, κατά τη διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη ή όταν τον υπερασπίζονται ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με δίκη, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών για την κίνηση ή την αποφυγή δίκης, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη.[38]

3.9.6 Φύλαξη Αρχείων και Στοιχείων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να φυλάσσουν τα ακόλουθα έγγραφα και πληροφορίες για να χρησιμοποιηθούν σε κάθε έρευνα ή διερεύνηση ενδεχόμενης απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων του Νόμου από την Επιτροπή, από την αρμόδια αρχή τους ή κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών:

● τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσής τους, κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής τους σχέσης με τον πελάτη,

● τα νομιμοποιητικά έγγραφα, τα φωτοαντίγραφα εγγράφων με βάση τα οποία έγινε η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, και πρωτότυπα ή αντίγραφα

[38] Νόμος 3691/2008, άρθρο 26.

παραστατικά κάθε είδους συναλλαγών, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση της κάθε συναλλαγής,

● τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εγκρίσεις ή διαπιστώσεις ή εισηγήσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση των ανωτέρω αδικημάτων ή αναφερθείσες ή μη υποθέσεις στην Επιτροπή, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης του πελάτη που σχετίζεται με τις ως άνω υποθέσεις,

● τα στοιχεία της επιχειρηματικής, εμπορικής και επαγγελματικής αλληλογραφίας με τους πελάτες, όπως αυτά δύναται να προσδιορίζονται από τις αρμόδιες αρχές.

Όλα τα στοιχεία και έγγραφα που αναφέρονται πιο πάνω φυλάσσονται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, για το αναφερόμενο στα εδάφια αυτά χρονικό διάστημα, εκτός αν επιβάλλεται από άλλη διάταξη νόμου ή κανονιστικής απόφασης η φύλαξή τους επί μακρότερο χρονικό διάστημα.

Τα ανωτέρω στοιχεία πρέπει να τηρούνται κατά τέτοιον τρόπο, ώστε το υπόχρεο πρόσωπο να μπορεί να ανταποκρίνεται χωρίς καθυστέρηση σε αίτημα της Επιτροπής, της αρμόδιας αρχής ή άλλης αρμόδιας δημόσιας αρχής για την αναδρομική απεικόνιση της σειράς συναλλαγών.[39]

Ακόμη, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να εφαρμόζουν στις θυγατρικές τους εταιρείες και στα υποκαταστήματα τους σε άλλο κράτος, μέτρα τουλάχιστον ισοδύναμα με αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω όσον αφορά στη φύλαξη αρχείων και στοιχείων. Όταν η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν επιτρέπει την εφαρμογή αυτών των μέτρων, πλήρως ή μερικώς, τα ανωτέρω πρόσωπα ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή, τις αρμόδιες αρχές και την Κεντρική Συντονιστική Αρχή.[40]

3.9.7 Εφαρμογή διαδικασιών και συστημάτων

Σύμφωνα με το Νόμο, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί εφαρμόζουν διαδικασίες και συστήματα ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται πλήρως και ταχέως σε αίτημα ή ερώτημα της Επιτροπής, της αρμόδιας αρχής τους ή άλλων αρμοδίων

---

[39] Νόμος 3691/2008, άρθρο 35.

[40] Νόμος 3691/2008, άρθρο 36.

δημόσιων αρχών, ως προς το εάν διατηρούν ή είχαν διατηρήσει κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για το είδος αυτής της επιχειρηματικής σχέσης και για κάθε σχετική συναλλαγή.[41]

3.9.8 Συλλογή, τήρηση και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων από δημόσιες αρχές

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου προβλέπεται ότι όλες οι εμπλεκόμενες δημόσιες αρχές, περιλαμβανομένων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, της Επιτροπής, των αρμόδιων αρχών και των δικαστικών, εισαγγελικών, αστυνομικών και φορολογικών αρχών και υπηρεσιών, τηρούν πλήρη και ενημερωμένα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τομείς ή θέματα της αρμοδιότητάς τους. Τα στοιχεία αυτά συγκεντρώνει η Κεντρική Συντονιστική Αρχή ανά ημερολογιακό εξάμηνο.

Οι στατιστικές αυτές καλύπτουν τουλάχιστον:

● τον αριθμό των αναφορών ύποπτων ή ασύνηθων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή, την κατηγοριοποίηση αυτών των αναφορών ανάλογα με τους αποστέλλοντες, τον αριθμό των πορισμάτων που υποβλήθηκαν στον Εισαγγελέα και των υποθέσεων που τέθηκαν στο αρχείο, καθώς και στοιχεία από τη διεθνή συνεργασία της Επιτροπής με αλλοδαπές αντίστοιχες αρχές,

● τη συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία των στοιχείων του Νόμου,

● τα στατιστικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται στην παρ. 7 του άρθρου 6 και περιλαμβάνονται στις εξαμηνιαίες εκθέσεις των αρμόδιων αρχών,

● τα στατιστικά στοιχεία τα οποία αναφέρονται στις κανονιστικές αποφάσεις των αρμόδιων αρχών.[42]

Ακόμη τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν επαρκείς και κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες όσον αφορά τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, την αναφορά ύποπτων συναλλαγών, τη φύλαξη αρχείων, τον εσωτερικό έλεγχο, την αξιολόγηση κινδύνου, την συνεχή εκτίμηση του βαθμού συμμόρφωσης και την εσωτερική επικοινωνία, ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν συναλλαγές και δραστηριότητες που ενδέχεται να

---

[41] Νόμος 3691/2008, άρθρο 37.

[42] Νόμος 3691/2008, άρθρο 38.

συνδέονται με τα αδικήματα του Νόμου. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μεριμνούν ώστε οι διατάξεις του παρόντος νόμου να εφαρμόζονται και στις θυγατρικές εταιρείες, κατά την έννοια του νόμου εφόσον αυτές είναι υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και στα υποκαταστήματα και στα γραφεία αντιπροσωπείας τους στο εξωτερικό, εκτός αν αυτό απαγορεύεται, πλήρως ή μερικώς, από τη σχετική αλλοδαπή νομοθεσία, οπότε ενημερώνουν την Επιτροπή, την αρμόδια αρχή τους και την Κεντρική Συντονιστική Αρχή. [43]

Πρέπει να αναφερθεί πως σε κάθε περίπτωση εφαρμόζεται το αυστηρότερο δίκαιο μεταξύ του Ελληνικού και της χώρας υποδοχής, στην έκταση που αυτό επιτρέπεται από το δίκαιο της χώρας υποδοχής.[44]

3.9.9 Κατάρτιση - Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου, τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι υπάλληλοί τους να λάβουν γνώση των διατάξεων του παρόντος νόμου και των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή των αρμόδιων υπαλλήλων σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης, τα οποία τους βοηθούν να εντοπίζουν τις δραστηριότητες που τυχόν συνδέονται με τα αδικήματα του άρθρου 2 και τους εκπαιδεύουν να ενεργούν σωστά σε τέτοιες περιπτώσεις.[45]

3.9.10 Αρμόδια στελέχη Υποχρεώσεις χρηματοπιστωτικών ομίλων

Κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ασυνήθη ή ύποπτη για απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του Νόμου και κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο

---

[43] Νόμος 3691/2008, άρθρο 41.

[44] Πολυχρόνης Π.Τσιρίδης , «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (ν.3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

[45] Νόμος 3691/2008, άρθρο 42.

θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη τέτοιων πράξεων. Στα υποκαταστήματα ή σε ειδικές διευθύνσεις ή μονάδες η αναφορά αυτή γίνεται κατευθείαν στο διευθυντή του υποκαταστήματος ή της διεύθυνσης ή της μονάδας ο οποίος αναφέρεται αμέσως στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος, εφόσον συμμερίζεται τις υπόνοιες. Αν ο διευθυντής ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του αναφέροντος υπαλλήλου, τότε ο υπάλληλος μπορεί να αναφερθεί στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος. Ο τελευταίος ενημερώνει σχετικά, τηλεφωνικώς ή με εμπιστευτικό έγγραφο ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο, την Επιτροπή παρέχοντάς της συγχρόνως κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, αν μετά από την εξέταση που πραγματοποιεί κρίνει ότι οι πληροφορίες και τα υπάρχοντα στοιχεία δικαιολογούν την αναφορά.

Κάθε χρηματοπιστωτικός όμιλος ορίζει ένα διευθυντικό στέλεχος, από τη μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου, ως συντονιστή για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του παρόντος νόμου από τις επί μέρους εταιρείες του ομίλου. Προς τούτο το στέλεχος αυτό συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τα διευθυντικά στελέχη των επί μέρους εταιρειών του ομίλου να λαμβάνει γνώση των τυχόν αναφορών τους προς την Επιτροπή και δύναται να υποβάλει αναφορές σε αυτήν και ο ίδιος, παρέχοντας στοιχεία από όλες τις εταιρείες του ομίλου.[46]

[46] Νόμος 3691/2008, άρθρο 44.

4. Ποινικές και Διοικητικές Κυρώσεις

4.1 Ποινικές Κυρώσεις

Οι προβλεπόμενες από τον Νόμο ποινικές κυρώσεις είναι η παρακάτω:

● Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

● Ο υπαίτιος των πράξεων του προηγούμενου στοιχείου τιμωρείται με κάθειρξη και με χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) ευρώ, αν έδρασε ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου ή αν το βασικό αδίκημα περιλαμβάνεται στα αδικήματα της παθητικής δωροδοκίας , της ενεργητικής δωροδοκίας και της δωροδοκίας δικαστή, ακόμη και αν για αυτά προβλέπεται ποινή φυλάκισης.

● Ο υπαίτιος των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι υπότροπος ή έδρασε για λογαριασμό, προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας.

● Με φυλάκιση μέχρι δύο ετών τιμωρείται ο υπάλληλος του υπόχρεου νομικού προσώπου ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά ύποπτων συναλλαγών πρόσωπο παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών ή κανονιστικών διατάξεων και κανόνων, εφόσον για την πράξη του δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλες διατάξεις.

● Η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετόχων) για τις πράξεις των στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος.

● Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση, ο υπαίτιος αυτού τιμωρείται για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων, που δεν είναι συμμέτοχος στη διάπραξη του βασικού αδικήματος, εφόσον είναι συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι και του β' βαθμού ή σύζυγος, θετός γονέας ή θετό τέκνο του υπαίτιου του βασικού αδικήματος.

● Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση και τα προκύψαντα έσοδα δεν υπερβαίνουν το ποσόν των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι φυλάκιση έως δύο ετών. Αν στην περίπτωση αυτή συντρέχουν στο πρόσωπο του υπαιτίου του βασικού αδικήματος ή τρίτου οι περιστάσεις του στοιχείου γ', η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων είναι φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.[47]

Σημειώνεται ότι ο Νόμος ορίζει ότι η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα. Στις περιπτώσεις δε εξάλειψης του αξιόποινου, αθώωσης λόγω του ότι η πράξη κατέστη ανέγκλητη ή απαλλαγής του υπαιτίου από την ποινή λόγω ικανοποίησης του ζημιωθέντος για το βασικό αδίκημα, για το οποίο προβλέπεται ότι η ικανοποίηση του ζημιωθέντος επιφέρει αυτό το αποτέλεσμα, αίρεται το αξιόποινο ή κηρύσσεται αθώος ή απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος από την ποινή και για τις συναφείς πράξεις νομιμοποίησης εσόδων.[48]

4.2 Δήμευση περιουσιακών στοιχείων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος ή των αδικημάτων του Νόμου ή που αποκτήθηκαν αμέσως ή εμμέσως από προϊόν τέτοιων αδικημάτων ή τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν προς τέλεση αυτών των αδικημάτων, κατάσχονται και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση αποδόσεώς τους στον ιδιοκτήτη, δημεύονται υποχρεωτικά με την καταδικαστική απόφαση. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν τα περιουσιακά στοιχεία ή μέσα ανήκουν σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει του βασικού αδικήματος ή των

---

[47] Νόμος 3691/2008, άρθρο 45.

[48] Μ.Καϊάφα – Γκμπάντι, «Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες :Βασικά χαρακτηριστικά του Νόμου 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια», Ποινικά Χρονικά, 2008.

αδικημάτων του Νόμου κατά το χρόνο κτήσεως αυτών. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και σε περίπτωση απόπειρας των ανωτέρω αδικημάτων.

Σε περίπτωση που η περιουσία ή το προϊόν δεν υπάρχει πλέον, δεν έχει βρεθεί ή δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, κατάσχονται και δημεύονται περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας προς εκείνη της προαναφερθείσας περιουσίας ή του προϊόντος κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης, όπως την προσδιορίζει το δικαστήριο. Το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει και χρηματική ποινή μέχρι του ποσού της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος, αν κρίνει ότι δεν υπάρχουν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία προς δήμευση ή τα υπάρχοντα υπολείπονται της αξίας της περιουσίας ή του προϊόντος.[49]

4.3 Δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης περιουσιακού στοιχείου

Όταν διεξάγεται τακτική ανάκριση για τα αδικήματα του Νόμου μπορεί ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, να απαγορεύσει την κίνηση κάθε είδους λογαριασμών, τίτλων ή χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από τέλεση των αδικημάτων του Νόμου. Το ίδιο ισχύει και όταν διεξάγεται ανάκριση για βασικό αδίκημα και υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί, οι τίτλοι, τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από την τέλεση του ανωτέρω αδικήματος ή που υπόκεινται σε δήμευση.

Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης, η απαγόρευση της κίνησης των λογαριασμών, τίτλων, χρηματοπιστωτικών προϊόντων ή του ανοίγματος των θυρίδων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστικό συμβούλιο.

Η προηγούμενη απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος. Από τότε απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου τυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό ή εκποίηση τίτλων ή χρηματοπιστωτικών

---

[49] Νόμος 3691/2008, άρθρο 46.

προϊόντων. Διευθυντικό στέλεχος ή υπάλληλος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, που παραβαίνει με πρόθεση τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

Όταν διεξάγεται έρευνα από την Επιτροπή Καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες ή ποινική προκαταρκτική εξέταση, η απαγόρευση της κίνησης λογαριασμών, τίτλων και χρηματοπιστωτικών προϊόντων, του ανοίγματος θυρίδων και της μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε περιουσιακού στοιχείου μπορεί να διαταχθεί σε επείγουσες περιπτώσεις από τον Πρόεδρο της Αρχής. Τα σχετικά με τη δέσμευση στοιχεία, μαζί με αντίγραφο του φακέλου της υπόθεσης, διαβιβάζονται στον αρμόδιο Εισαγγελέα, χωρίς αυτό να παρακωλύει τη συνέχιση της έρευνας από την Αρχή. [50]

4.4 Αποζημίωση υπέρ του Δημοσίου

Το Δημόσιο μπορεί, ύστερα από γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, να αξιώσει ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων από τον αμετακλήτως καταδικασμένο σε ποινή καθείρξεως για αδίκημα του παρόντος νόμου, κάθε άλλη περιουσία που αυτός έχει αποκτήσει από άλλο αδίκημα του νόμου έστω και αν δεν ασκήθηκε για το αδίκημα αυτό δίωξη, λόγω θανάτου του υπαιτίου, ή η δίωξη που ασκήθηκε έπαυσε οριστικά ή κηρύχθηκε απαράδεκτη.

Σημειώνεται πως αν η περιουσία μεταβιβάστηκε σε τρίτο, ο καταδικασμένος υποχρεούται σε αποζημίωση ίση με την αξία της κατά το χρόνο συζητήσεως της αγωγής. Η παραπάνω αξίωση μπορεί να ασκηθεί και κατά τρίτου που απέκτησε από χαριστική αιτία, εφόσον κατά το χρόνο της κτήσης ήταν σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος κατ' ευθεία γραμμή με τον καταδικασμένο ή αδελφός του ή θετό τέκνο του, καθώς και εναντίον κάθε τρίτου που απέκτησε μετά την άσκηση κατά του καταδικασμένου ποινικής δίωξης για το πιο πάνω έγκλημα αν κατά το χρόνο που απέκτησε γνώριζε την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του καταδικασμένου. Ο τρίτος και ο καταδικασμένος ευθύνονται εις ολόκληρον.[51]

---

[50] Νόμος 3691/2008, άρθρο 48.

[51] Νόμος 3691/2008, άρθρο 47.

4.5 Επιβαλλόμενες κυρώσεις από διεθνείς οργανισμούς

Όταν για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας επιβάλλεται, με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ή με κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η δέσμευση περιουσιακών στοιχείων φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων ή οντοτήτων και η απαγόρευση της παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε αυτά, ακολουθείται η εξής διαδικασία, μετά από την ένταξη των εν λόγω αποφάσεων ή κανονισμών στην ελληνική έννομη τάξη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και όπου αυτή απαιτείται:

● Οι ανωτέρω αποφάσεις και Κανονισμοί διαβιβάζονται άμεσα, μετά την έκδοσή τους, από τα Υπουργεία Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών, στην Επιτροπή Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

● Η Επιτροπή ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς για τις ανωτέρω αποφάσεις και Κανονισμούς και ζητεί επισταμένη έρευνα για τον εντοπισμό περιουσιακών στοιχείων πάσης φύσεως των αναφερόμενων φυσικών και νομικών προσώπων.

● Η Επιτροπή δύναται να διαβιβάσει τους σχετικούς καταλόγους και σε δημόσιες αρχές που τηρούν αρχεία και διαθέτουν ενδεχομένως πληροφορίες για τον εντοπισμό των ανωτέρω προσώπων ή περιουσιακών τους στοιχείων.

● Η Επιτροπή όταν πληροφορηθεί την ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων, ενημερώνει άμεσα τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Πολιτικής) παρέχοντας κάθε σχετική πληροφορία.

● Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών επιβάλλει με απόφασή του τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των κατανομαζόμενων στις παραπάνω αποφάσεις και Κανονισμούς φυσικών και νομικών προσώπων, την απαγόρευση κίνησης λογαριασμών και του ανοίγματος τραπεζικών θυρίδων, την απαγόρευση παροχής χρηματοπιστωτικών ή επενδυτικών υπηρεσιών στα πρόσωπα αυτά και κάθε άλλο προβλεπόμενο στις αποφάσεις και τους Κανονισμούς μέτρο. Η απόφαση αυτή επιδίδεται στα παραπάνω πρόσωπα.

● Το πρόσωπο ή η οντότητα του οποίου δεσμεύθηκαν περιουσιακά στοιχεία, καθώς και οποιοσδήποτε τρίτος έχει έννομο συμφέρον, δικαιούνται να προσβάλουν την ανωτέρω διάταξη ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την

επίδοσή της. Οι προσφεύγοντες μπορούν να αμφισβητήσουν μόνο τη συνδρομή των προϋποθέσεων της δέσμευσης ή της απαγόρευσης.

● Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να χορηγήσει κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερόμενων προσώπων, ειδική άδεια για την αποδέσμευση ή χρησιμοποίηση του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων που δεσμεύθηκαν, για τους λόγους και με τη διαδικασία που αναφέρονται στις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. ή στους Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ε.Ε..

● Σε περίπτωση διαγραφής φυσικού ή νομικού προσώπου ή οντότητας από τους σχετικούς καταλόγους, ύστερα από απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναθεωρεί ή τροποποιεί προηγούμενη απόφαση ή κανονισμό, η Επιτροπή διατάσσει άμεσα την άρση της δέσμευσης και κάθε άλλου ληφθέντος μέτρου, ενημερώνοντας σχετικά τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα ονόματα των φυσικών και νομικών προσώπων ή οντοτήτων που διαγράφηκαν από τον κατάλογο και των οποίων τα οικονομικά στοιχεία αποδεσμεύθηκαν μπορεί να αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Αρχής, με τη συναίνεση των προσώπων αυτών.

● Όποιο υπόχρεο φυσικό πρόσωπο ή στέλεχος ή υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου αποκρύπτει την ταυτότητα ή τα στοιχεία ταυτότητας ή την ύπαρξη επιχειρηματικής σχέσης ή όλα ή μέρος των περιουσιακών στοιχείων των προσώπων ή οντοτήτων, τα οποία ταυτίζονται με πρόσωπα ή οντότητες από αυτά που διαλαμβάνονται στις παραπάνω αποφάσεις και κανονισμούς ή αρνείται να προβεί στη δέσμευση περιουσιακών τους στοιχείων τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) έτη και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ. Αν από αμέλεια δεν εντοπίσει περιουσιακά τους στοιχεία ή δεν διαπιστώσει επιχειρηματική σχέση με αυτά τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) έτη και με χρηματική ποινή από πέντε χιλιάδες (5.000) μέχρι διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ.[52]

4.6 Ευθύνη Νομικών Προσώπων

Αν κάποια από τις αξιόποινες πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες τελείται προς όφελος νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί

---

[52] Νόμος 3691/2008, άρθρο 49.

είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση εντός αυτού με βάση εξουσία εκπροσώπησης του ή εξουσιοδότηση για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό του ή για την άσκηση ελέγχου εντός αυτού, επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι ακόλουθες κυρώσεις:

● Αν πρόκειται για υπόχρεο νομικό πρόσωπο ή εισηγμένη εταιρία με απόφαση της αρμόδιας αρχής επιβάλλονται:

i) διοικητικό πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ μέχρι πέντε εκατομμύρια (5.000.000) ευρώ,

ii) οριστική ή προσωρινή για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας,

iii) απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, για το ίδιο χρονικό διάστημα,

iv) οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα. Το διοικητικό πρόστιμο του στοιχείου i επιβάλλεται πάντοτε, ανεξαρτήτως της επιβολής άλλων κυρώσεων.

● Αν πρόκειται για άλλο μη υπόχρεο νομικό πρόσωπο, με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού επιβάλλονται:

i) διοικητικό πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000)

ii) οριστική ή προσωρινή για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας,

iii) απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, για το ίδιο χρονικό διάστημα,

iv) οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα. Επισημαίνεται ότι η εφαρμογή των διατάξεων των ανωτέρω είναι ανεξάρτητη από την

αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των αναφερόμενων σε αυτές φυσικών προσώπων.[53]

Ο Νόμος προβλέπει πως αρμόδιος κατά περίπτωση Υπουργός θεωρείται αυτός που προΐσταται Υπουργείου που έχει τις εξής, κατά σειρά προτεραιότητας, αρμοδιότητες:

● εποπτεύει την ορθή και νόμιμη λειτουργία του νομικού προσώπου και δύναται να επιβάλει κυρώσεις,

● χορηγεί άδεια λειτουργίας,

● τηρεί μητρώα, στα οποία εγγράφεται η πράξη σύστασης,

● τηρεί επαγγελματικό μητρώο, στο οποίο εγγράφεται το νομικό πρόσωπο,

● χρηματοδοτεί, επιδοτεί ή παρέχει οικονομική ενίσχυση.

Οι ανωτέρω αρμοδιότητες μπορεί να ασκούνται από υπηρεσίες ή άλλους φορείς που υπάγονται ή ελέγχονται από το οικείο Υπουργείο.

4.7 Διοικητικές Κυρώσεις

Στα υπόχρεα πρόσωπα που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις τους από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, των σχετικών κανονισμών και αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των υπουργικών αποφάσεων και των αποφάσεων της Αρχής ή των αρμόδιων αρχών, επιβάλλονται με αποφάσεις των τελευταίων, σωρευτικά ή διαζευκτικά, είτε η λήψη συγκεκριμένων διορθωτικών μέτρων εντός τακτού χρονικού διαστήματος, είτε μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω κυρώσεις:

● Στα υπόχρεα νομικά πρόσωπα:

i) πρόστιμο σε βάρος του νομικού προσώπου από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ μέχρι ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής από πενήντα χιλιάδες (50.000) μέχρι δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ,

ii) πρόστιμο σε βάρος των μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, των διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων του νομικού προσώπου, υπεύθυνων για την

[53] Νόμος 3691/2008, άρθρο 51.

τέλεση των παραβάσεων ή ασκούντων ανεπαρκή έλεγχο ή εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων του νομικού προσώπου, λαμβανομένης υπόψη της θέσης ευθύνης και των εν γένει καθηκόντων τους, από πέντε χιλιάδες (5.000) μέχρι πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής από δέκα χιλιάδες (10.000) μέχρι εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ,

iii) απομάκρυνση των ανωτέρω προσώπων από τη θέση τους, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, και απαγόρευση ανάληψης άλλης αντίστοιχης θέσης,

ίν) απαγόρευση της άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων του νομικού προσώπου, της ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή της αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου αν πρόκειται για ανώνυμη εταιρεία,

ν) σε περίπτωση σοβαρών ή/και επανειλημμένων παραβάσεων, οριστική ή προσωρινή ανάκληση ή αναστολή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της άδειας λειτουργίας του νομικού προσώπου ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

● Στα υπόχρεα φυσικά πρόσωπα:

i) τα πρόστιμα της περίπτωσης α' στοιχείο ii,

ii) οριστική ή προσωρινή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής ή επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ο έλεγχος και η εξακρίβωση των εσόδων που προέρχονται από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες είναι δύσκολος και τις περισσότερες φορές απαιτεί τον συντονισμό και την κοινή δράση πολλών υπηρεσιών, αρχών, νομικών και φυσικών προσώπων.
Παρακάτω γίνεται μια αναφορά στην έννοια της ελεγκτικής, στα είδη των ελέγχων, στον έλεγχο από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στις ύποπτες και ασυνήθης συναλλαγές.

5.1 Ελεγκτική

5.1.1 Έννοια

Ελεγκτική είναι το σύνολο όλων εκείνων των ενεργειών, που σαν σκοπό έχουν τη συστηματική εξέταση των οικονομικών δεδομένων των επιχειρήσεων, σε σχέση πάντα με την ύπαρξη των προβλεπομένων παραστατικών και την απεικόνιση αυτών στα τηρούμενα βιβλία.
Χωρίς να έχουν αναπτυχθεί ομοιόμορφοι κανόνες ελεγκτικής ο λογιστικός έλεγχος ασχολείται με:

- Τον έλεγχο της ακρίβειας των λογιστικών εγγραφών και πράξεων
- Την έρευνα για τυχόν ύπαρξη λαθών ή εσκεμμένων ενεργειών
- Την επαλήθευση των λογαριασμών σε σχέση πάντα με τα πραγματικά δεδομένα.

Το αδίκημα του Ξ.Χ διαπράττεται στην περίπτωση της φοροδιαφυγής κατά την τέλεσή της, π.χ μη υποβολή ή ανακριβής υποβολή δήλωσης εισοδήματος ή άλλων φόρων μη απόδοση φ.π.α κ.λ.π. Πρέπει να σημειωθεί δε πως δεν προαπαιτείται η τοποθέτηση του οφέλους από την φοροδιαφυγή στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, στην αγορά ακινήτων, στην αγορά αντικειμένων μεγάλης αξίας κ.λ.π.
Η λογιστική επιστήμη , ως μέσο για την απεικόνιση της συναλλακτικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων, συνεχώς εξελίσσεται, οπότε και καθίσταται ολοένα και επιτακτικότερη και η ανάγκη, παράλληλα με αυτή, ύπαρξης ενός μηχανισμού για τον έλεγχο ακρίβειας των λογιστικών πράξεων και της μη καταστρατήγησης των αρχών και των κανόνων που διέπουν την απεικόνιση των οικονομικών δεδομένων.

Έτσι με την πρόοδο της λογιστικής επιστήμης, αναπτύχθηκε και η ελεγκτική με σκοπό τον έλεγχο της κανονικότητας και της ακρίβειας των λογιστικών εγγραφών και την πρόληψη των λαθών.

5.1.2 Είδη ελέγχων

Οι διενεργούμενοι κατά καιρούς από διάφορα όργανα έλεγχοι διακρίνονται σε:

- Εσωτερικούς ελέγχους
- Εξωτερικούς ελέγχους

Οι εσωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από εσωτερικούς μηχανισμούς και όργανα της ίδιας της επιχείρησης με βασικό σκοπό τη διαπίστωση της ορθής ή μη λειτουργίας αυτής, της αξιολόγησης των συστημάτων οργάνωσής της και της παροχής πληροφοριών χρήσιμων στον επιχειρηματία – μέτοχο – εταίρο κ.λ.π, για την εν γένει πορεία της.
Οι εξωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται από ελεγκτικά όργανα εκτός των επιχειρήσεων, με σκοπό τη διαπίστωση της ορθής ή μη εφαρμογής των διατάξεων της ισχύουσας κατά καιρούς νομοθεσίας, σε σχέση με την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της από της διατάξεις της οποίας απορρέουν.

Οι έλεγχοι αυτοί ανάλογα με το σκοπό διενεργούνται από διαφορετικούς κάθε φορά φορείς όπως, από:

- Το ΣΟΕΛ
- Πιστωτικά Ιδρύματα (Τράπεζες)
- Νομικά Πρόσωπα (Ι.Κ.Α, Τ.Ε.Β.Ε κ.λ.π)
- Κρατικές Υπηρεσίες (Αγορανομικοί, φορολογικοί)

Κυριότερη κατηγορία εξωτερικού ελέγχου είναι ο φορολογικός έλεγχος.

5.1.3 Έλεγχος από τις τράπεζες για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Με την πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας ορίζονται οι παράμετροι του ελέγχου, που θα ακολουθούν οι τράπεζες, και θα πρέπει να αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές κάθε «ασυνήθη ή ύποπτη συναλλαγή που παρέχει ενδείξεις ή υπόνοιες διάπραξης φοροδιαφυγής ή νομιμοποίησης, του εξ αυτής περιουσιακού οφέλους». Μάλιστα οι τράπεζες θα πρέπει να επαληθεύουν τα εισοδήματα των φυσικών ή νομικών προσώπων αντιπαραβάλλοντας τα με τις φορολογικές δηλώσεις, ενώ στην κατηγορία «υψηλού κινδύνου» περιλαμβάνονται «τουλάχιστον» οι:

● ελεύθεροι επαγγελματίες, που διατηρούν ή είναι πραγματικοί δικαιούχοι λογαριασμών, στους οποίους πιστώθηκαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος ποσά άνω των 200.000 ευρώ και

● νομικά πρόσωπα, στους λογαριασμούς των οποίων οι συνολικές καταθέσεις ή αναλήψεις μετρητών κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος υπερέβησαν τις 300.000 ευρώ.

Τα τραπεζικά στελέχη πρέπει να «εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τις συναλλαγές και να εφαρμόζουν επιπρόσθετες διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών φυσικών ή νομικών προσώπων, τα οποία, σύμφωνα με ειδικά κριτήρια που προσδιορίζονται από την κάθε τράπεζα, ενέχουν αυξημένο κίνδυνο διάπραξης φοροδιαφυγής ή νομιμοποίησης του προκύπτοντος από το αδίκημα αυτό οφέλους».

Σύμφωνα με την Πράξη Διοικητή θα πρέπει να ελέγχονται 20 και πλέον σημεία, μεταξύ των οποίων:

● πηγή εισοδήματος φυσικού προσώπου (πχ ελεύθερο επάγγελμα, μισθωτές υπηρεσίες, επιτήδευμα κλπ)

● κλάδο ή είδος επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας πελάτη

● νομική μορφή και χώρα που εδρεύει το νομικό πρόσωπο

● αριθμό και ύψος των καταθέσεων και αναλήψεων σε μετρητά στους λογαριασμούς του πελάτη

● σημαντική απόκλιση από το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη σε σύγκριση με το μέσο δηλούμενο εισόδημα αντίστοιχων επαγγελμάτων ή δραστηριοτήτων

● πελάτες για τους οποίους έχει ληφθεί από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, αίτημα παροχής στοιχείων ή επιβολής προσωρινών μέτρων, καθώς και τους άμεσους συγγενείς τους και τους στενούς συνεργάτες τους

● δημοσιευμένες εκθέσεις ή μελέτες ή στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών ή ανεξάρτητων αρχών, καθώς και αναγνωρισμένων εθνικών ή διεθνών οργανισμών ή ερευνητικών κέντρων σχετικά με τα εισοδήματα και τους παρακρατούμενους φόρους που δηλώνουν ή αποδίδουν οι φορολογούμενοι στην Ελλάδα, μηχανισμούς φοροδιαφυγής και ύποπτες συναλλαγές σχετιζόμενες με τη φοροδιαφυγή. Σε κάθε περίπτωση, στην εν λόγω κατηγορία υψηλού κινδύνου περιλαμβάνονται τουλάχιστον οι παρακάτω:

● ελεύθεροι επαγγελματίες, που διατηρούν ή είναι πραγματικοί δικαιούχοι λογαριασμών, στους οποίους πιστώθηκαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος ποσά συνολικών εισοδημάτων τους άνω των €200.000 και

● νομικά πρόσωπα, στους λογαριασμούς των οποίων οι συνολικές καταθέσεις ή αναλήψεις μετρητών κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος υπερέβησαν το ποσό των €300.000.»

Εκτός όμως από αυτές στην πράξη Διοικητή γίνεται αναφορά και για σειρά περιπτώσεων που μπορεί ενδεχομένως να συνδέονται ή να σχετίζονται με φοροδιαφυγή και αυτές οι περιπτώσεις είναι:

● Πελάτης απρόθυμος να προσκομίσει το εκκαθαριστικό της φορολογικής δήλωσης φυσικού προσώπου ή την υποβληθείσα δήλωση φορολογίας εισοδήματος νομικού προσώπου ως προαπαιτούμενο για την διαμόρφωση του οικονομικού/συναλλακτικού του προφίλ, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις εκ μέρους του εποπτευόμενου ιδρύματος.

● Πληροφορίες από εξωτερική πηγή (τοπική κοινωνία, μέσα ενημέρωσης, κλπ) ότι πελάτης εμπλέκεται σε δραστηριότητες που πιθανώς συνδέονται με φοροδιαφυγή ή ότι ο τρόπος διαβίωσής του είναι δυσανάλογα πολυτελής σε σχέση με τα προκύπτοντα, από τη φορολογική του δήλωση, στοιχεία.

● Πελάτης διενεργεί συναλλαγές, ιδίως καταθέσεις μετρητών, που δεν είναι συμβατές με τη φορολογική του δήλωση ή με τη δηλωθείσα επαγγελματική του δραστηριότητα (κυρίως ως

προς το ύψος ή τις πηγές του δηλωθέντος εισοδήματος του).

● Πελάτης εμφανίζει, κατά την αίτηση λήψης δανείου, εισοδήματα που δεν προκύπτουν από τη φορολογική του δήλωση, προκειμένου να δικαιολογήσει την ικανότητα εξυπηρέτησης υψηλότερου ποσού δανείου.

● Πελάτης παρουσιάζει ικανότητα πληρωμής δόσεων ή αποπληρωμής δανείων, που δεν δικαιολογείται με βάση τη φορολογική του δήλωση.

● Πελάτης πραγματοποιεί μεγάλου ύψους δωρεές, χωρίς τούτο να δικαιολογείται από το δηλωθέν εισόδημά του και το οικονομικό/συναλλακτικό του προφίλ.

● Πελάτης αρνείται να προσκομίσει τα απαιτούμενα παραστατικά ή προκύπτουν ανακολουθίες σε τιμολόγια ή παραστατικά που προσκομίζει για να δικαιολογήσει τις συναλλαγές του, όπως απουσία βασικών στοιχείων του τιμολογίου (επωνυμία και διεύθυνση, ΑΦΜ, αριθμός παραστατικού, ημερομηνία έκδοσης κλπ.), απεικόνιση προϊόντων ή υπηρεσιών μη συνδεόμενων με την δραστηριότητα του πελάτη, γενικόλογες περιγραφές προϊόντων ή υπηρεσιών που εμφανίζονται να έχουν υψηλό κόστος.

● Διενεργούνται συχνές ή σημαντικού ύψους συναλλαγές που αφορούν πωλήσεις προϊόντων ευάλωτων σε απάτη ΦΠΑ (όπως, υπολογιστές, είδη τηλεφωνίας, προϊόντα ήχου ή εικόνας, ηλεκτρονικό εξοπλισμό, λευκές συσκευές κα) και δεν είναι συμβατές με το συνήθη τρόπο συναλλακτικής δραστηριότητας επαγγελματιών του κλάδου.

● Χρησιμοποιείται προσωπικός λογαριασμός του ιδιοκτήτη ή του υπαλλήλου εταιρείας, αντί του εταιρικού λογαριασμού, για τη διενέργεια συναλλαγών της εταιρείας, με σκοπό την απόκρυψη πωλήσεων ή άλλων εταιρικών γεγονότων.

● Γίνεται μεταφορά κεφαλαίων για την εξόφληση της αγοράς αγαθών ή της παροχής υπηρεσιών σε λογαριασμό άλλον από αυτόν του πωλητή, ιδίως σε λογαριασμούς off shore εταιρειών.

● Πραγματοποιούνται συναλλαγές (όπως κατάθεση τραπεζικών επιταγών, κατάθεση μετρητών, εκταμίευση δανείου κα) που υποδηλώνουν υψηλότερη αξία αγοραπωλησίας ακίνητης περιουσίας από αυτήν που αναγράφεται στο συμβόλαιο, προς αποφυγή πληρωμής υψηλότερου φόρου μεταβίβασης ακινήτων.

● Πραγματοποιούνται αγορές ακινήτων ή αγαθών μεγάλης αξίας, όπως σκαφών αναψυχής, πολυτελών αυτοκινήτων ή έργων τέχνης, από πρόσωπα εγκατεστημένα σε περιοχή εξωχώριων δραστηριοτήτων ή χώρα χαμηλής φορολογίας, των οποίων ο πραγματικός δικαιούχος είναι φυσικό πρόσωπο με δηλούμενο εισόδημα που δεν δικαιολογεί τις αγορές αυτές.

● Διενεργούνται συχνές ή σημαντικού ύψους συναλλαγές προς/από:

α) μη συνεργάσιμα κράτη ως προς τη διαφάνεια και την ανταλλαγή των πληροφοριών σε φορολογικά θέματα, όπως αυτά καθορίζονται από την εκάστοτε ισχύουσα Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών,

β) χώρες ή περιοχές με σοβαρές αδυναμίες στο καθεστώς καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, περιλαμβανομένης της μη ένταξης των φορολογικών εγκλημάτων στα βασικά αδικήματα.

● Διενεργούνται συναλλαγές σε λογαριασμούς εταιρειών νεοσύστατων ή νεοαποκτηθεισών με έδρα σε διεθνές χρηματοπιστωτικό κέντρο ή χώρα με ιδιαίτερα ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς ή σε ταχυδρομική διεύθυνση κατοικίας φυσικού προσώπου, που είναι ασυνήθεις σε σχέση με τον εταιρικό σκοπό των εν λόγω εταιρειών ή που σχετίζονται με ιδιαίτερα ασαφείς εταιρικούς σκοπούς.

● Διενεργούνται σημαντικού ύψους συναλλαγές σε λογαριασμό πελάτη για τον οποίο το πιστωτικό ίδρυμα έχει λάβει αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή προσωρινών μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, ή σε λογαριασμούς μελών της οικογένειάς του ή στενών συνεργατών του.

● Η συναλλακτική δραστηριότητα πελάτη για τον οποίο έχουν έρθει σε γνώση του πιστωτικού ιδρύματος αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, μεταφέρεται σε νέο λογαριασμό που ανήκει στον ίδιο ή σε εταιρεία που ανήκει, διοικείται ή εκπροσωπείται από αυτόν.

● Διενεργούνται συναλλαγές που αφορούν πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων εταιρείας με όρους που αποκλίνουν από τις συνήθεις της συγκεκριμένης αγοράς (τιμή σημαντικά χαμηλότερη από την εμπορική, πώληση σε πρόσωπα που συνδέονται με την εταιρεία, εξαιρετικά γρήγορη ολοκλήρωση πώλησης) και ενδεχομένως υποκρύπτουν προσπάθεια δόλιας χρεοκοπίας της.»[54]

5.2 Ενδείξεις συναλλαγών/δραστηριοτήτων ασυνήθων ή ύποπτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες - εγκληματικές δραστηριότητες.

Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που υπόκεινται στις υποχρεώσεις του ν.3691/2008 , όπως ισχύει και τα οποία εποπτεύονται για την εφαρμογή των διατάξεων του ως άνω νόμου από τη Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών και είναι τα ακόλουθα:

[54] Πράξη 2652/28-5-2012 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας.

● οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών,
● οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου,
● οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες παροχής φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών,
● οι λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξηρτημένης εργασίας και οι ιδιώτες ελεγκτές,
● οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες,
● οι οίκοι δημοπρασίας,
● οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας
● οι εκπλειστηριαστές,
● οι ενεχυροδανειστές.

Τα ανωτέρω πρόσωπα μέσα από ορισμένες ενδεικτικές περιπτώσεις ασυνήθων ή ύποπτων συναλλαγών ή δραστηριοτήτων δύνανται να συνδέονται με απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.
Ως ύποπτη συναλλαγή ή δραστηριότητα νοείται η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες από τις οποίες εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσες ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του ν.3691/2008 ή για την εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής (φύση της συναλλαγής, κατηγορία χρηματοπιστωτικού μέσου, συχνότητα, πολυπλοκότητα και ύψος της συναλλαγής, χρήση ή μη μετρητών) και του προσώπου (επάγγελμα, οικονομική επιφάνεια, συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά, φήμη, παρελθόν, επίπεδο διαφάνειας του νομικού προσώπου - πελάτη, άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά).
Ως ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα νοείται η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες που δεν συνάδουν με την συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχουν προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.
Κατωτέρω, παρατίθενται ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα συναλλαγών, δραστηριοτήτων ή συμπεριφορών (τυπολογιών) που από τη φύση τους ενδεχομένως συνδέονται με πρόθεση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και θα πρέπει να ενεργοποιούν την προβλεπόμενη από τις σχετικές διατάξεις του ως άνω νόμου διαδικασία εκ μέρους των υπόχρεων προσώπων.

Α. Ενδείξεις συγκεκριμένων συναλλαγών / δραστηριοτήτων - που πρέπει να θεωρούνται ως ασυνήθεις ή ύποπτες νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες κατά την έννοια του ν.3691/2008 - μπορεί να αφορούν στην ταυτότητα του πελάτη ως ακολούθως:

● Απροθυμία πελάτη να προσκομίσει κατά τη σύναψη της συναλλαγής τα προβλεπόμενα έγγραφα επαλήθευσης της ταυτότητάς του ή όταν αυτός προσκομίζει έγγραφα αμφιβόλου γνησιότητας ή δίνει ανεπαρκείς ή ανακριβείς πληροφορίες.
● Εκπρόσωπος νομικού προσώπου που επιχειρεί να πραγματοποιήσει συναλλαγή για λογαριασμό του νομικού προσώπου, αρνείται να δώσει τα προβλεπόμενα έγγραφα πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του νομικού προσώπου.
● Επιμονή του πελάτη για διενέργεια και πληρωμή σε μετρητά συναλλαγών μεγάλης αξίας (ιδίως άνω των 15.000 ευρώ).
● Υπάρχουν πληροφορίες από εξωτερική πηγή (τοπική κοινωνία, μέσα ενημέρωσης, κ.λπ.) ότι πελάτης εμπλέκεται σε δραστηριότητες που πιθανώς συνδέονται με φοροδιαφυγή ή ότι διάγει πολυτελή βίο.
● Διενεργούνται συχνές ή σημαντικού ύψους συναλλαγές επί αγαθών μεγάλης αξίας οι οποίες δεν είναι συμβατές με το συνήθη τρόπο συναλλακτικής δραστηριότητας.
● Χρησιμοποιείται προσωπικός λογαριασμός του ιδιοκτήτη ή του υπαλλήλου εταιρείας, αντί του εταιρικού λογαριασμού, για τη διενέργεια συναλλαγών της εταιρείας, με σκοπό την απόκρυψη πωλήσεων ή άλλων εταιρικών γεγονότων.
● Πραγματοποιούνται αγορές αγαθών μεγάλης αξίας, όπως σκαφών αναψυχής, πολυτελών αυτοκινήτων ή έργων τέχνης, από πρόσωπα εγκατεστημένα σε περιοχή εξωχώριων δραστηριοτήτων ή χώρα χαμηλής φορολογίας, των οποίων ο πραγματικός δικαιούχος είναι φυσικό πρόσωπο με δηλούμενο εισόδημα (βάσει εκκαθαριστικού σημειώματος) που δεν δικαιολογεί τις αγορές αυτές.
● Δικηγόρος φέρεται να χρησιμοποιεί προσωπικούς του λογαριασμούς για συναλλαγές φυσικών ή νομικών προσώπων που εκπροσωπεί.
● Ασυνήθης νευρικότητα στη συμπεριφορά προσώπων κατά τη διεξαγωγή συναλλαγής.
● Μη επίδειξη εύλογου ενδιαφέροντος από τον πελάτη για τους κινδύνους ή τους οικονομικούς όρους της συναλλαγής.
● Άρνηση του πελάτη να έχει προσωπικές επαφές με την επιχείρηση.
● Επαναλαμβανόμενες όμοιες συναλλαγές για ποσά λίγο κάτω από το ελάχιστο όριο, για το οποίο απαιτείται εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας (15.000 ευρώ).
● Συχνή αλλαγή διεύθυνσης του πελάτη που δεν δικαιολογείται από την επαγγελματική του

δραστηριότητα.

● Περιπτώσεις πελατών, των οποίων αλλάζει συνεχώς η εμφάνισή και η συμπεριφορά, υποδηλώνοντας αλλαγή του βιοτικού τους επιπέδου.

● Το τηλέφωνο του σπιτιού ή της επιχείρησης του πελάτη είναι απενεργοποιημένο.

● Η ύπαρξη υπόνοιας ή η διαπίστωση ίδρυσης εικονικών επιχειρήσεων από τον πελάτη.

● Αγοραπωλησία ακινήτου εμφανίζεται να έχει πραγματοποιηθεί χωρίς να έχει τηρηθεί ο απαιτούμενος από το νόμο τύπος, π.χ. με ιδιωτικό συμφωνητικό.

● Από τα στοιχεία του ακινήτου που αναφέρονται στο συμβόλαιο μεταβίβασης προκύπτει ότι το ακίνητο έχει περιέλθει στην κυριότητα του πωλητή πολύ πρόσφατα (διαδοχικές αγοραπωλησίες ακινήτων).

Β. Ενδείξεις συμπεριφοράς υπαλλήλων υπόχρεων προσώπων που μπορεί να θεωρηθούν ύποπτες ότι συνδέονται με πρόθεση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και θα πρέπει να ενεργοποιούν την προβλεπόμενη στις σχετικές διατάξεις διαδικασία:

● Ο υπάλληλος κάνει σπάταλο τρόπο ζωής που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από το μισθό του.

● Ο υπάλληλος παραλείπει να συμμορφωθεί με αναγνωρισμένες πολιτικές, διαδικασίες και μεθόδους.

● Ο υπάλληλος είναι απρόθυμος να πάρει άδεια.

● Αλλαγές στην απόδοση ή στον τρόπο συμπεριφοράς του υπαλλήλου.

● Υπάλληλος διατηρεί κοινωνικές σχέσεις πέραν του συνήθους με πελάτες της εταιρείας.

Τα προειδοποιητικά σημάδια ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών, δραστηριοτήτων ή συμπεριφορών, που εκτέθηκαν στις ως άνω ενότητες Α και Β δεν υποδεικνύουν απαραίτητα νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. [55]

5.3 Φορολογικός έλεγχος

Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί ένα μεγάλο εργαλείο ως προς την καταστολή του φαινομένου αλλά και ως προς τον προσδιορισμό και την φορολόγηση των εσόδων τα οποία προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες.

---

[55] ΠΟΛ1185/2013

5.3.1 Έννοια – Σκοπός Φορολογικού Ελέγχου

Φορολογικός έλεγχος είναι το σύνολο των ελεγκτικών ενεργειών που εφαρμόζονται από τα αρμόδια όργανα (ελεγκτές) με σκοπό:

● Τη διαπίστωση της ορθής εφαρμογής των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας.

● Τη διαπίστωση της υποβολής των προβλεπομένων δηλώσεων και επαλήθευσης του περιεχομένου αυτών, σε σχέση πάντα με την συναλλακτική δραστηριότητα και τα οικονομικά αποτελέσματα, όπως αυτά προκύπτουν από τα προβλεπόμενα και τηρούμενα λογιστικά βιβλία και στοιχεία σύμφωνα με τις αρχές της λογιστικής επιστήμης και του Ε.Γ.Λ.Σ.

● Τον καθορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων.

- Στην περίπτωση που υποβλήθηκαν δηλώσεις με ανακριβές περιεχόμενο σε σχέση με τα δεδομένα των βιβλίων και στοιχείων.
- Στην περίπτωση που δεν υποβλήθηκαν οι προβλεπόμενες δηλώσεις και δεν τηρήθηκαν τα οριζόμενα βιβλία.
- Στην περίπτωση μη ορθής εφαρμογής των διατάξεων του Κ.Φ.Α.Σ

5.3.2 Όργανα Φορολογικού Ελέγχου

Οι φορολογικοί έλεγχοι διενεργούνται από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές και συγκεκριμένα, από τις Δ.Ο.Υ , Ελεγκτικά Κέντρα, Σ.Δ.Ο.Ε και Ειδικά Συνεργεία Ελέγχου.

5.4 Διακρίσεις Φορολογικού Ελέγχου

5.4.1 Είδος μορφή

● Προληπτικός έλεγχος
● Προσωρινός έλεγχος
● Τακτικός έλεγχος
● Ειδικοί έλεγχοι

5.4.2 Φορολογικό Αντικείμενο

● Έλεγχος Κ.Φ.Α.Σ
● Έλεγχος φορολογίας εισοδήματος
● Έλεγχος Φ.Π.Α

● Έλεγχος Φ.Μ.Υ και λοιπών παρακρατούμενων φόρων (Ζ΄ πηγής, εργολάβων, Ν.2112/20 περί αποζημιώσεως απολυομένων κ.λ.π)

● Έλεγχος επενδύσεων και αναπτυξιακών κινήτρων.

5.5 Εξουσίες Φορολογικής Διοίκησης

Η φορολογική Διοίκηση έχει τις κάτωθι ελεγκτικές εξουσίες:

● Να επαληθεύει, να ελέγχει και να διασταυρώνει την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων εκ μέρους του φορολογούμενου, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται σε αυτήν και να επιβεβαιώνει τον υπολογισμό και την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο σε έγγραφα, λογιστικά στοιχεία και στοιχεία γνωστοποιήσεων και παρόμοιες πληροφορίες, θέτοντας ερωτήσεις στον φορολογούμενο και σε τρίτα πρόσωπα, ερευνώντας εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για τη διενέργεια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζει η νομοθεσία, και χρησιμοποιώντας μεθόδους, οι οποίες προβλέπονται.

● Να ελέγχει τις δηλώσεις του φορολογούμενου από τα γραφεία της Φορολογικής Διοίκησης ή με επιτόπιο φορολογικό έλεγχο ως εξής:

α) Διενεργεί φορολογικό έλεγχο από τα γραφεία της με βάση τις οικονομικές καταστάσεις, δηλώσεις, και λοιπά έγγραφα που υποβάλλει ο φορολογούμενος, καθώς και έγγραφα και πληροφορίες που έχει στην κατοχή της.

β) Η απόφαση για τη διενέργεια πλήρους επιτόπιου φορολογικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιείται στο φορολογούμενο με προηγούμενη έγγραφη ειδοποίηση. Κάθε άλλος επιτόπιος φορολογικός έλεγχος είναι δυνατόν να διενεργείται χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση. Με πράξη του Γενικού Γραμματέα είναι δυνατόν να διενεργείται πλήρης επιτόπιος φορολογικός έλεγχος χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση, σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει διαπραχθεί φοροδιαφυγή.[56]

5.6 Πρόσβαση στα βιβλία και στοιχεία

[56] Ν. 4174/2013 άρθρο 23, «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»

Η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφα των βιβλίων και στοιχείων, καθώς και λοιπών εγγράφων, για τα οποία ο φορολογούμενος δηλώνει ότι αντιπροσωπεύουν ακριβή αντίγραφα. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αρνείται να προβεί στην ανωτέρω δήλωση, ο οριζόμενος από τη Φορολογική Διοίκηση υπάλληλος προβαίνει σε σχετική επισημείωση επί των εγγράφων. Ο οριζόμενος υπάλληλος δύναται ταυτόχρονα να απαιτεί από το φορολογούμενο ή τον φορολογικό εκπρόσωπό του να παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται ο φορολογικός έλεγχος και να απαντά σε ερωτήματα που του τίθενται, ώστε να διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου.

Σημειώνεται ότι τα βιβλία και στοιχεία τηρούνται σε ηλεκτρονική μορφή, η Φορολογική Διοίκηση έχει δικαίωμα πρόσβασης σε οποιαδήποτε φυλασσόμενα αρχεία, καθώς και στα λογιστικά προγράμματα και τις πληροφορίες που έχουν καταχωριστεί σε αυτά. Η Φορολογική Διοίκηση δικαιούται να λαμβάνει τα ηλεκτρονικά αρχεία σε αναγνώσιμη ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή.

Τέλος ο υπάλληλος που έχει ορίσει η Φορολογική Διοίκηση δύναται να κατάσχει βιβλία και στοιχεία που τηρούνται ή διαφυλάσσονται σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και οποιαδήποτε άλλα ανεπίσημα βιβλία, έγγραφα, αρχεία ή στοιχεία, εφόσον το θεωρήσει αναγκαίο, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποδεικτική αξία αυτών.[57]

5.7 Τεχνικές Ελέγχου

Όπως προαναφέραμε ο προσδιορισμός των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ιδιαίτερα δύσκολος, τα οικονομικά οφέλη αποκρύπτονται μέσα από δαιδαλώδεις και αδήλωτες συναλλαγές . Έτσι η πολιτεία με διάφορες αποφάσεις, χρησιμοποιώντας και την διεθνή εμπειρία, έδωσε τις οδηγίες και τον τρόπο εφαρμογής διαφόρων τεχνικών ελέγχου, ώστε να μπορέσει να αποτρέψει αλλά και να συλλάβει τα έσοδα που δημιουργούνται από παράνομες δραστηριότητες.

[57] Ν. 4174/2013 άρθρο 24, «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»

5.7.1 Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων[58]

Σύμφωνα με Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίστηκαν το περιεχόμενο και ο τρόπος εφαρμογής των διεθνώς αναγνωρισμένων έμμεσων τεχνικών ελέγχου και συγκεκριμένα:

- της ανάλυσης ρευστότητας (source and application of funds method),
- της καθαρής θέσης (net worth method) και
- των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cash xpenditure method)

Οι ανωτέρω τεχνικές εφαρμόζονται στη διαδικασία του τακτικού ελέγχου για τον προσδιορισμό του πραγματικού φορολογητέου εισοδήματος στις περιπτώσεις που:

α) υφίσταται αδικαιολόγητος πλουτισμός (περιουσιακά στοιχεία),

β) πραγματοποιούνται δαπάνες οι οποίες δεν δικαιολογούνται από τα δηλωθέντα εισοδήματα του φορολογούμενου φυσικού προσώπου (ατομικά ή και οικογενειακά),

γ) υπάρχουν βάσιμες υποψίες ή πληροφορίες ότι το πραγματικό εισόδημα είναι μεγαλύτερο από το δηλωθέν.

Το αντικείμενο των έμμεσων τεχνικών ελέγχου είναι η εξεύρεση μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης μέσω μιας μεθοδολογίας που αξιοποιεί τα στοιχεία, τις πληροφορίες και τα δεδομένα για έσοδα κάθε πηγής και πραγματοποιηθείσες δαπάνες πάσης φύσεως, που η υπηρεσία διαθέτει ή συγκεντρώνει, για τον ελεγχόμενο τον/την σύζυγό του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών.

Σκοπός είναι να προσδιοριστεί με αντικειμενικό τρόπο το **πραγματικό εισόδημα του φορολογούμενου** το οποίο είτε έχει αναλωθεί σε αγορές και δαπάνες ή έχει χρησιμοποιηθεί προκειμένου να προσαυξηθεί η περιουσιακή του κατάσταση.

5.7.2 Περιεχόμενο-Ενέργειες Έμμεσων τεχνικών - Έννοιες

- Τεχνική ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου ***(source and application of funds method***

[58] Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α1077357 ΕΞ2013 ΦΕΚ.1136/Β710-5-2013 και ΦΕΚ.1199/Β716-5-2013,

Η τεχνική προσδιορίζει φορολογητέο εισόδημα αναλύοντας, τα έσοδα (φορολογητέα και μη), τις αγορές και δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές και οικογενειακές) και τις αυξήσεις και μειώσεις των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων (επαγγελματικών, ατομικών και οικογενειακών) του ελεγχόμενου.

Κατά την τεχνική αυτή δημιουργείται ισοζύγιο με δύο βασικές στήλες: «Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων» και «Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων».

Στην πρώτη στήλη Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων περιλαμβάνονται τα κάθε μορφής έσοδα που έχουν εισπραχθεί στην διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης, των οποίων αποδεικνύεται η πραγματοποίηση και η νομιμότητα των συναλλαγών.

Στην δεύτερη στήλη Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων περιλαμβάνονται όλες οι πραγματοποιηθείσες αναλώσεις σε μετρητά, κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης.

Η διαφορά μεταξύ στήλης «Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων» και στήλης «Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων», θεωρείται μη δηλούμενο εισόδημα και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.

● Τεχνική καθαρής θέσης του φορολογούμενου ***(net worth method)***

Η τεχνική αυτή αναδημιουργεί το οικονομικό ιστορικό του ελεγχόμενου και προσδιορίζει φορολογητέο εισόδημα λαμβάνοντας υπόψη όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τα διαθέσιμα κεφάλαια προσωπικά, οικογενειακά ή επαγγελματικά (ενεργητικό), τις υποχρεώσεις προσωπικές, οικογενειακές ή επαγγελματικές (παθητικό), τις ατομικές, οικογενειακές και επαγγελματικές δαπάνες ως και τα εισοδήματα από λοιπές πηγές (ατομικά και οικογενειακά).

Κατά την τεχνική αυτή δημιουργείται ο Πίνακας Ενεργητικού και Παθητικού γιαόλα τα ελεγχόμενα έτη με έτος βάσης το αμέσως προηγούμενο από το πρώτο ελεγχόμενο έτος. Στο Ενεργητικό περιλαμβάνονται όλα τα περιουσιακά στοιχεία και οι καταθέσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά την έναρξη και λήξη εκάστου έτους.

Στο Παθητικό περιλαμβάνονται οι αντίστοιχες Υποχρεώσεις. Η διαφορά Ενεργητικού-Παθητικού αποτελεί την Καθαρή Θέση εκάστου έτους.

Από την καθαρή Θέση λήξης κάθε διαχειριστικής περιόδου αφαιρείται η καθαρή θέση έναρξης.

Οι αυξήσεις/μειώσεις της Καθαρής Θέσης αναπροσαρμόζονται με τις περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος (αιτία θανάτου, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας, κερδών από τυχερά παίγνια, ανταλλαγής) και τις περιπτώσεις εκποίησης αυτών, με τις ατομικές και οικογενειακές δαπάνες κάθε είδους, και συγκρίνονται με τα δηλωθέντα εισοδήματα. Το βάρος της απόδειξης για τις πιο πάνω περιπτώσεις φέρει ο φορολογούμενος.

Οι προκύπτουσες διαφορές θεωρούνται μη δηλούμενο εισόδημα και εφόσον δεν αιτιολογούνται υπόκεινται σε φορολόγηση.

● Τεχνική τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά (***bank deposits and cash expenditure method)***

Η τεχνική αυτή προσδιορίζει φορολογητέο εισόδημα παρακολουθώντας την κίνηση των (διαθεσίμων) κεφαλαίων του φορολογούμενου, είτε με την κατάθεση αυτών σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς είτε με την ανάλωσή τους σε διάφορες συναλλαγές με χρήση μετρητών. Αναλύει τις συνολικές καταθέσεις και τα διαθέσιμα σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς και τις αγορές και δαπάνες σε μετρητά τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης και τα συγκρίνει με τα συνολικά δηλωθέντα έσοδα.

Κατά την τεχνική αυτή από τις συνολικές τραπεζικές καταθέσεις της ελεγχόμενης χρήσης αφαιρούνται τα κατατεθειμένα ποσά που αφορούν μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα όπως εκταμιεύσεις δανείων, συμψηφιστικές κινήσεις και λοιπές πράξεις που δεν αποτελούν καθαρές καταθέσεις.

Στο Υπόλοιπο των καθαρών τραπεζικών καταθέσεων προστίθενται όλες οι καταβολές σε μετρητά για αγορές, δαπάνες (προσωπικές ή επαγγελματικές) και λοιπές συναλλαγές και αφαιρούνται τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα που δεν κατατέθηκαν σε λογαριασμούς. Το νέο Υπόλοιπο αναμορφώνεται με τις αυξήσεις/μειώσεις των εισπρακτέων λογαριασμών/απαιτήσεων και των πληρωτέων λογαριασμών/υποχρεώσεων και συγκρίνεται με το συνολικό δηλωθέν Εισόδημα.

Η προκύπτουσα διαφορά θεωρείται μη δηλούμενο εισόδημα και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.

Επισημαίνεται στην απόφαση ότι στον τρόπο και τη διαδικασία ελέγχου υπάγονται:

Οι ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, για τις οποίες ισχύει μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω περιπτώσεις:

● υφίσταται αδικαιολόγητος πλουτισμός (περιουσιακά στοιχεία και καταθέσεις)

● παρουσιάζονται μεγάλες δαπάνες που δεν δικαιολογούνται από τα δηλωθέντα εισοδήματα του φορολογούμενου φυσικού προσώπου (ατομικά και οικογενειακά) ή/και της επιχείρησης στην οποία μπορεί να συμμετέχει,

● τα δηλωθέντα εισοδήματα από άσκηση ατομικής επιχείρησης ή ελευθερίου επαγγέλματος δεν αποκλίνουν σημαντικά από το εκάστοτε αφορολόγητο όριο. Στην περίπτωση αυτή

εντάσσονται και φυσικά πρόσωπα μέλη εταιρειών (οποιασδήποτε μορφής) με ζημιογόνα αποτελέσματα.

● δεν τηρούνται ή δεν επιδεικνύονται τα βιβλία και τα στοιχεία ΚΒΣ/ΚΦΑΣ,

● υφίστανται πληροφορίες για παράνομα ή/και αδήλωτα εισοδήματα/αγορές/δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές, οικογενειακές).

Στις πιο πάνω υποθέσεις περιλαμβάνονται και αυτές για τις οποίες μία ή περισσότερες πηγές εισοδήματος (του φορολογούμενου ή της συζύγου) παραμένουν ανέλεγκτες.

Πρέπει εδώ να σημειώσουμε τον πολύ σημαντικό ρόλο της Γ.Γ.Π.Σ. που αφού συγκεντρώνει πληροφορίες και στοιχεία τόσο από Υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών όσο και από τρίτες πηγές τα παρέχει στον έλεγχο ακόμη καταχωρεί σε βάση δεδομένων τα οριστικοποιημένα βάσει ελέγχου περιουσιακά στοιχεία του ελεγχομένου.

Κατά τον έλεγχο των υποθέσεων φυσικών προσώπων μη υποκείμενων στις διατάξεις του ΚΦΑΣ Πραγματοποιούνται επαληθεύσεις και αξιοποιούνται:

● τα στοιχεία που παρέχονται από τον ίδιο τον φορολογούμενο σχετικά με την περιουσιακή του κατάσταση και τον τρόπο απόκτησής της.

● τα στοιχεία από τους φακέλους των Δ.Ο.Υ., από τη Γ.Γ.Π.Σ., το Σ.Δ.Ο.Ε, τη Διεύθυνση Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων(ΔΟΣ), το σύστημα Vies, την Οικονομική Αστυνομία, τα Λιμεναρχεία και από κάθε άλλη υπηρεσία τα στοιχεία της οποίας θεωρούνται ότι συμβάλλουν στην ελεγκτική διαδικασία.

Οι ελεγκτές μπορούν να ζητούν πληροφορίες ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της ελεγχόμενης υπόθεσης και από τρίτους ή λοιπούς φορείς.

Κατά τον έλεγχο των υποθέσεων φυσικών προσώπων υποκείμενων στις διατάξεις του ΚΦΑΣ

● Συγκεντρώνονται και αξιοποιούνται όλα τα στοιχεία που αναφέρθηκαν ανωτέρω.

● Πραγματοποιούνται οι εκάστοτε ισχύουσες ελεγκτικές επαληθεύσεις επί των βιβλίων και στοιχείων.

Η επιλογή έμμεσης τεχνικής ελέγχου στην υπό έλεγχο υπόθεση εφαρμόζονται οι τεχνικές ελέγχου και επιλέγεται η τεχνική ελέγχου που κρίνεται προσφορότερη για το δημόσιο συμφέρον.

Όταν ελέγχεται δήλωση φορολογίας εισοδήματος στην οποία και οι δύο σύζυγοι τυγχάνει να είναι υποκείμενοι στις διατάξεις του ΚΦΑΣ, μπορεί να επιλέγεται για τον κάθε ελεγχόμενο διαφορετική τεχνική ελέγχου.

Σημειώνεται πως ακολουθείται η διαδικασία ελέγχου όπως αυτή προβλέπεται δηλαδή:

● Ο έλεγχος διενεργείται ύστερα από έγγραφη εντολή του προϊσταμένου της αρμόδιας ελεγκτικής υπηρεσίας.
● Η εντολή κοινοποιείται στο φορολογούμενο.
● Οι ελεγκτές συγκεντρώνουν τις δηλώσεις και όλα τα λοιπά τα στοιχεία.
● Πραγματοποιούνται οι ελεγκτικές επαληθεύσεις επί των βιβλίων και στοιχείων (στις περιπτώσεις υποκείμενων στις διατάξεις του ΚΦΑΣ)
● Εφόσον συντρέχει λόγος εφαρμόζονται έμμεσες τεχνικές ελέγχου.
● Εκδίδεται το ειδικό σημείωμα Έμμεσων Τεχνικών με τις βάσει ελέγχου διαφορές και το βάσει ελέγχου προσδιοριζόμενο εισόδημα.
● Συντάσσεται έκθεση τακτικού ελέγχου φορολογίας εισοδήματος στην οποία τεκμηριώνεται η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου λόγω συνδρομής μίας ή περισσοτέρων περιπτώσεων, αιτιολογούνται αναλυτικά και με σαφήνεια οι προκύπτουσες διαφορές προς καταλογισμό.
● Εκδίδονται φύλλα ελέγχου φορολογίας εισοδήματος.
● Πραγματοποιείται έλεγχος ΦΠΑ και λοιπών φορολογικών αντικειμένων.
● Συντάσσονται εκθέσεις ελέγχου και εκδίδονται πράξεις ή φύλλα ελέγχου προς καταλογισμό λοιπών φορολογικών υποχρεώσεων που προκύπτουν βάσει των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου και των γενικών φορολογικών διατάξεων.

Για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας η ελεγκτική υπηρεσία, με την κοινοποίηση της εντολής ελέγχου, ζητεί από τον φορολογούμενο και ο τελευταίος υποχρεούται να παράσχει όποια στοιχεία κρίνονται από την ελεγκτική υπηρεσία απαραίτητα ως προς την περιουσιακή κατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης του φορολογουμένου, της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών κατά τις ελεγχόμενες χρήσεις. Στα ανωτέρω στοιχεία μπορούν να συμπεριλαμβάνονται στοιχεία για ακίνητα (οικόπεδα, αγροτεμάχια, κτίσματα κάθε μορφής), για κινητά μέσα (οχήματα κάθε μορφής, πλωτά και εναέρια μέσα), για επενδύσεις/συμμετοχές κάθε μορφής, για καταθέσεις κάθε μορφής στην Ελλάδα και το

εξωτερικό, για διαθέσιμα μετρητά, για έργα τέχνης, συλλογές και λοιπά τιμαλφή και για απαιτήσεις από τρίτους.

Ειδικά ως προς τα περιουσιακά στοιχεία των κατηγοριών έργων τέχνης, συλλογών και λοιπών τιμαλφών μπορεί να απαιτηθεί η παροχή στοιχείων μόνο εφόσον η αξία εκάστου υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5000) ευρώ.

Το βάρος της απόδειξης για τα διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία φέρει ο φορολογούμενος, το ύψος δε των δηλούμενων καταθέσεων και μετρητών κατά την έναρξη της πρώτης ελεγχόμενης χρήσης, προκειμένου να γίνει δεκτό, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το διαθέσιμο κεφάλαιο προηγουμένων ετών, όπως αυτό προσδιορίζεται με τις υποβληθείσες δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος.

Μετά την συγκέντρωση και αξιοποίηση των ευρημάτων του ελέγχου και πριν από τη σύνταξη της σχετικής έκθεσης συντάσσεται ειδικό Σημείωμα ελέγχου με τις προκύπτουσες διαφορές και το συνολικό προσδιοριζόμενο βάσει ελέγχου εισόδημα, το οποίο και κοινοποιείται στο φορολογούμενο ή το νόμιμο εκπρόσωπο αυτού. Εντός πέντε (5) ημερών από την επίδοση, ο φορολογούμενος μπορεί να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να αιτιολογήσει τις προκύπτουσες, με τη χρήση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, διαφορές εισοδήματος.

Οι διαφορές μεταξύ προσδιορισθέντος βάσει ελέγχου και δηλωθέντος καθαρού εισοδήματος αιτιολογούνται με τεκμηριωμένα στοιχεία που προσκομίζονται από τον φορολογούμενο και δικαιολογούν έσοδα αποκτηθέντα και μη δηλωθέντα σε κάθε ελεγχόμενη χρήση, όπως πωλητήρια συμβόλαια, δηλώσεις φόρου δωρεάς- κληρονομιάς χρημάτων, κέρδη από τυχερά παίγνια γενικά, συμβάσεις δανείων και κάθε σχετικό έγγραφο το οποίο θα φέρει βεβαία ημερομηνία και στοιχεία νομιμότητας. Για όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις θα πρέπει να αποδεικνύεται το πραγματικό στοιχείο της συναλλαγής, όπως η πίστωση των ποσών σε λογαριασμό/ούς του ελεγχόμενου, της συζύγου ή των προστατευόμενων μελών αυτών.

Σε κάθε περίπτωση το βάρος της απόδειξης φέρει ο φορολογούμενος.

Για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος επισημαίνουμε ότι η προκύπτουσα διαφορά μεταξύ προσδιοριζόμενου βάσει ελέγχου και δηλωθέντος καθαρού φορολογούμενου εισοδήματος για την ελεγχόμενη χρήση ή την ελεγχόμενη περίοδο (συνεχείς ελεγχόμενες χρήσεις), καταλογίζεται στη χρήση που αφορά και στις πηγές που ανάγεται εφόσον αυτό τεκμηριώνεται. Στις περιπτώσεις που αυτό δεν είναι δυνατόν κατανέμεται ισομερώς μεταξύ των ελεγχόμενων χρήσεων.

Στις περιπτώσεις ελέγχου φορολογουμένων υποκείμενων στις διατάξεις του ΚΦΑΣ, τα καθαρά κέρδη προσδιορίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του ΚΦΕ και συγκρίνονται με το προσδιοριζόμενο εισόδημα από την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, το φορολογητέο εισόδημα λαμβάνεται το μεγαλύτερο προσδιοριζόμενο. Στις περιπτώσεις που δεν μπορεί να προσδιοριστεί σαφώς η πηγή προέλευσης του εισοδήματος αυτού, η διαφορά καταλογίζεται.

Στις περιπτώσεις ελέγχου φορολογούμενων υποκείμενων στις διατάξεις του ΚΦΑΣ, τα ακαθάριστα έσοδα προσδιορίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του ΚΦΕ και λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό των φόρων, τελών και εισφορών στις λοιπές φορολογίες.
Ειδικά στην περίπτωση που το προσδιοριζόμενο, με έμμεσες τεχνικές, καθαρό εισόδημα από άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας είναι μεγαλύτερο των αντίστοιχων δηλωθέντων ακαθαρίστων εσόδων από την άσκηση της δραστηριότητας αυτής, ως ποσό ακαθαρίστων εσόδων λαμβάνεται το προσδιοριζόμενο καθαρό εισόδημα.
Το συνολικό καθαρό εισόδημα όπως αυτό προσδιορίζεται με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό λοιπών φορολογικών υποχρεώσεων.

5.7.3 Παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων

Για την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου η ελεγκτική υπηρεσία, με την κοινοποίηση της εντολής ελέγχου, ζητεί από τον φορολογούμενο και ο τελευταίος υποχρεούται να παράσχει όποια στοιχεία κρίνονται από την ελεγκτική υπηρεσία απαραίτητα ως προς την περιουσιακή κατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης του φορολογουμένου, της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών κατά τις ελεγχόμενες χρήσεις. Μετά τα παραπάνω και για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων κατά την άντληση στοιχείων από τους φορολογούμενους (φυσικά πρόσωπα) ορίζονται τα ακόλουθα έντυπα:

α) Διαθέσιμα Περιουσιακά στοιχεία

β) Ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης-μεταβολών-υποχρεώσεων

γ) Επιστολή προς το φορολογούμενο

Τα έντυπα αυτά μπορεί να τροποποιούνται/συμπληρώνονται από τον ελεγκτή ανάλογα με τα δεδομένα του φακέλου κάθε υπόθεσης. Θα επιδίδονται στο φορολογούμενο μαζί με την εντολή ελέγχου ή χωριστά, αλλά οπωσδήποτε με τη συνοδεία επιστολής προς το φορολογούμενο

Ο φορολογούμενος συμπληρώνει τα έντυπα και προσκομίζει κάθε αποδεικτικό στοιχείο για την απόδειξη των ισχυρισμών του. Συγκεκριμένα:

● **Το έντυπο Διαθεσίμων Περιουσιακών** στοιχείων επιδίδεται σε δύο αντίτυπα στο φορολογούμενο. Το ένα συμπληρώνεται με τα περιουσιακά στοιχεία που διέθετε κατά την έναρξη της ελεγχόμενης περιόδου και το άλλο με τα περιουσιακά στοιχεία που διέθετε κατά την λήξη της ελεγχόμενης περιόδου.

Ειδικά σε περιπτώσεις όπου προκύπτει σημαντική απόκλιση στα περιουσιακά στοιχεία (κάθε μορφής) που αναγράφηκαν στα αντίστοιχα έντυπα έναρξης- λήξης της ελεγχόμενης περιόδου θα επιδίδονται στο φορολογούμενο προς συμπλήρωση έντυπα για τη λήξη κάθε ελεγχόμενης χρήσης. Αν τα ελεγχόμενα έτη δεν είναι συνεχή θα συμπληρωθούν έντυπα για την έναρξη και τη λήξη κάθε διαχειριστικής περιόδου.

Για την απόδειξη των αναγραφομένων στο έντυπο περιουσιακών στοιχείων ο φορολογούμενος υποχρεούται να προσκομίσει όλα τα σχετικά έγγραφα/ δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την ακρίβεια των αναγραφέντων στοιχείων, όπως τίτλους ή συμβόλαια αγοράς ακίνητης περιουσίας, αποδεικτικά έγγραφα ανέγερσης ακινήτων (άδεια οικοδομής, νομιμοποιήσεις, ΕΚΚΟ και λοιπά έγγραφα που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγραφόμενα για την ακίνητη περιουσία), τίτλους ή συμβόλαια ή τιμολόγια αγοράς των κινητών μέσων, τίτλους ή συμβόλαια ή πράξεις απόκτησης συμμετοχών και λοιπών χρεογράφων, βεβαιώσει/πιστοποιητικά ή αντίγραφο βιβλιαρίου καταθέσεων ενημερωμένο με τα διαθέσιμα ποσά κατά την έναρξη ή λήξη της ελεγχόμενης χρήσης και τους δικαιούχους των ποσών αυτών, τίτλους ή συμβόλαια ή τιμολόγια αγοράς των λοιπών επενδυτικών στοιχείων (έργων τέχνης, συλλογών, τιμαλφών και λοιπών στοιχείων αξίας εκάστου 5000 ευρώ και άνω), έγγραφα που να υποστηρίξουν τις τυχόν υπάρχουσες απαιτήσεις έναντι τρίτων (ονόματα, ποσά κ.λπ.). Στο έντυπο συμπεριλαμβάνεται δήλωση του φορολογουμένου για τα μετρητά που κατείχε σε νομίσματα κάθε μορφής. Σε περίπτωση που δεν συμπληρωθεί, θεωρείται από τον έλεγχο ότι ο/η φορολογούμενος, ο/η σύζυγος του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών δεν είχαν στην κατοχή τους μετρητά, κατά την έναρξη ή λήξη της αντίστοιχης ελεγχόμενης περιόδου ή Χρήσης.

● **Το έντυπο ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης-μεταβολών-** υποχρεώσεων επιδίδεται στο φορολογούμενο σε ένα (1) αντίτυπο, επί του οποίου παρέχει στοιχεία για όλα τα έτη για τα οποία ελέγχεται. Στο έντυπο αυτό παρέχονται πληροφορίες για τον τρόπο διαβίωσης του φορολογουμένου, του/της συζύγου και των προστατευομένων μελών αυτών, για τις μεταβολές των περιουσιακών τους στοιχείων και για τις υφιστάμενες υποχρεώσεις τους για όλα τα ελεγχόμενα έτη.

● **Το έντυπο Επιστολή προς το φορολογούμενο συνοδεύει υποχρεωτικά** τα δύο προηγούμενα έντυπα, περιέχει την προθεσμία που δίδεται στο φορολογούμενο για συμπλήρωση αυτών και την πράξη κοινοποίησης.[59]

Με το πέρας του φορολογικού ελέγχου οριστικοποιούνται οι λογιστικές εγγραφές στα τηρούμενα φορολογικά βιβλία, προσδιορίζεται το φορολογητέο εισόδημα και επιβάλλονται οι αναλογούντες φόροι.

5.8 Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα – προσδιορισμός του φόρου

Ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα από τις επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, καθώς και το προϊόν της εκκαθάρισής της, όπως αυτά προκύπτουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους.

Το κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζεται για κάθε φορολογικό έτος με βάση το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, ο οποίος συντάσσεται σύμφωνα με το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο και τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ΚΦΑΣ), όπως ισχύει. Σε περίπτωση που η επιχείρηση εφαρμόζει Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, το κέρδος προσδιορίζεται αποκλειστικά, σύμφωνα με τον πίνακα φορολογικών αποτελεσμάτων χρήσης.

Σημειώνεται ότι κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.[60]

---

[59] ΠΟΛ 1171/4-7-2013

Ο προσδιορισμός του φόρου γίνεται κατόπιν σχετικής πράξης με την οποία καθορίζεται το ποσό της φορολογικής οφειλής ή απαίτησης του φορολογουμένου για μια συγκεκριμένη φορολογική περίοδο και η καταχώριση της πράξης αυτής στα βιβλία της Φορολογικής Διοίκησης. Με την πράξη προσδιορισμού φόρου συνιστάται και βεβαιώνεται η φορολογική οφειλή ή απαίτηση του φορολογούμενου.

Η Φορολογική Διοίκηση είναι αρμόδια να εκδίδει τις ακόλουθες πράξεις προσδιορισμού φόρου:

● πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου,

● πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου,

● πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου και

● πράξη προληπτικού προσδιορισμού φόρου.[61]

Η έκδοση πράξης μετά από έλεγχο καλείται πράξη διόρθωσης οποιουδήποτε προηγούμενου άμεσου, διοικητικού, εκτιμώμενου ή προληπτικού προσδιορισμού φόρου, εφόσον από τον έλεγχο διαπιστωθεί αιτιολογημένα ότι ο προηγούμενος προσδιορισμός φόρου ήταν ανακριβής ή εσφαλμένος. Ο διορθωτικός προσδιορισμός φόρου υπόκειται σε μεταγενέστερη διόρθωση, μόνο εάν προκύψουν νέα στοιχεία, όπως αυτά ορίζονται στον κώδικα φορολογίας εισοδήματος. [62]

---

[60] Ν.4172/2013, άρθρο 21 «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος»

[61] Ν.4172/2013, άρθρο 30 «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος»

[62] Ν.4172/2013, άρθρο 34 «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος»

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες είναι παγκόσμιας κλίμακας. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι ότι εξελίσσεται μέσα από νομότυπες ενέργειες. Τα φυσικά και Νομικά πρόσωπα που σχετίζονται με το «ξέπλυμα χρήματος» εκμεταλλεύονται τα νομοθετικά κενά, τις αγκυλώσεις των εποπτικών οργανισμών και τον ελλιπή έλεγχο.

Με τον Νόμο 3691/2008, ο οποίος εμπεριέχει όλα όσα έχουν νομοθετηθεί και διεθνώς, γίνεται μια μεγάλη προσπάθεια ως προ της κατεύθυνση της αποφυγής και της καταστολής του φαινομένου της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες – εγκληματικές ενέργειες.

Πρέπει ως τόσο να επισημάνουμε το ότι υπάρχουν μεγάλα προβλήματα στη λειτουργία των εποπτικών οργάνων και στην ένταση και διάρκεια των ελέγχων.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες – εγκληματικές δραστηριότητες γίνεται από πρόσωπα συνήθως υπεράνω πάσης υποψίας και δημιουργεί μεγάλα προβλήματα ηθικής τάξης και φορολογικής δικαιοσύνης . Με την καταστολή του φαινομένου αυτού θα μπορούσε η χώρα μας να επιλύσει πολλά βασικά οικονομικά προβλήματα.

Σ΄ αυτήν Την κατεύθυνση κινείται και ο πρόσφατα ψηφισθείς Κώδικας Εισοδήματος Ν. 4172/2013.

Με τον νέο Κώδικα Εισοδήματος γίνεται κατά την γνώμη μας μια μεγάλη προσπάθεια για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής και αντιμετωπίζονται πολλά νομοθετικά κενά που υπήρχαν στους προγενέστερους νόμους.

Με τον νόμο αυτό προβλέπονται αυστηρότεροι κανόνες ως προς τον προσδιορισμό της έννοιας της φορολογικής κατοικίας, ενώ ταυτόχρονα γίνεται σχεδόν αδύνατη η λειτουργία των υπεράκτιων εταιρειών (offshore) καθώς και για μια σειρά άλλων επενδυτικών σχημάτων, τα οποία λειτουργούσαν στην χώρα μας μέχρι πρότινος νομότυπα με σκοπό την αποφυγή της φορολογίας και την αλματώδη αύξηση της περιουσίας τους.

Επισημαίνεται ότι με το νέο Κώδικα Εισοδήματος θα φορολογούνται τα εισοδήματα καθώς και η αύξηση της περιουσίας ακόμη και αν αυτά δημιουργήθηκαν στην αλλοδαπή και σε προγενέστερο χρόνο. Αυτό αν συνδυαστεί και με την εφαρμογή του περιουσιολογίου θα κλείσει ακόμη περισσότερο την πόρτα της φοροδιαφυγής. Υπάρχουν στον νόμο τέσσερα άρθρα που αναφέρονται στα υποκείμενα στο φόρο, στη φορολογική κατοικία φυσικών και

νομικών προσώπων , σε ζητήματα φορολογικής συνεργασίας αλλά και στις ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες.

Έτσι ως κομβικά του σημεία θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι:

● γίνεται σαφής η έννοια καθώς και τα κριτήρια προσδιορισμού της φορολογικής κατοικίας. Στόχος είναι να εκσυγχρονιστεί το ισχύον καθεστώς και να εφαρμοστούν αρχές για τη φορολόγηση με βάση το τόπο που ασκείται η φορολογική διοίκηση. Επιπλέον ξεκαθαρίζει τα ζητήματα της διπλής κατοικίας.

● καθορίζονται σαφή κριτήρια σύμφωνα με τα οποία ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος της χώρας μας. Η έννοια δηλαδή του φορολογικού κατοίκου εμπεριέχει όχι μόνο όσους κατοικούν εντός της χώρας αλλά και αυτούς που διαμένουν ή μεταναστεύουν στο εξωτερικό. Τα νομικά πρόσωπα επίσης υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος είτε έχουν συσταθεί εντός ή εκτός των συνόρων.

Η φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή που συντελείται με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μαστίζει την χώρα μας και δημιουργεί τεράστια προβλήματα φορολογικής και κοινωνικής δικαιοσύνης, ιδιαίτερα δε τώρα που η πατρίδα μας βρίσκεται σε μια περίοδο βαθιάς και παρατεταμένης ύφεσης.

Κυρίαρχο ρόλο στην αποφυγή τέτοιων φαινομένων παίζει η βούληση κάθε πολιτείας να βάζει σαφής οικονομικούς και φορολογικούς όρους θεσπίζοντας και εφαρμόζοντας νόμους δίκαιους και αποτελεσματικούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΗΓΕΣ

Σταύρος Α. Κάτσιος, «Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος», Εκδόσεις Σάκκουλας α.ε,1998

Πολυχρόνης Π.Τσιρίδης , «Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (ν.3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2009.

Μ.Καϊάφα – Γκμπάντι, «Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες :Βασικά χαρακτηριστικά του Νόμου 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια», Ποινικά Χρονικά, 2008.

Ν. 3691/2008

Αιτιολογική έκθεση , Νόμου 3691/2008

Ν. 4174/2013 άρθρο 23, «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας»

Ν.4172/2013, άρθρο 21 «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος»

ΠΟΛ.1185/2013

ΠΟΛ. 1171/2013

Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α1077357 ΕΞ2013 ΦΕΚ.1136/Β710-5-2013 και ΦΕΚ.1199/Β716-5-2013

Πράξη 2652/28-5-2012 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ειδική επιτροπή για το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικέ ς ενέργειες. Εισηγητής Salvatore Iacolino.

Οδηγία προς τα μέλη του Σ.Ε.Λ.Κ , Δεκέμβρης 2011

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, Εισήγηση για επιμόρφωση μέσω του σχετικού προγράμματος της Ομάδας Δράσης για την Ελλάδα (TFGR), Θ. Αντωνίου, Δ Γκέκας , Ιανουάριος 2013.